

tánc

M Ű V É S Z E T

KITŰNTETÉSEK

A Tánc Világnapján

ANGELUS IVÁN

Kénytelenek vagyunk új utakat keresni

WIM VANDEKEYBUS

A szívdobbanás pontosságával

DOUG VARONE

A nem tökéletes táncosok szeretete

BEMUTATÓK | KRITIKÁK | AJÁNLOK

Rothbart, hol a szárnyam? | Páva-variációk
Egy műzsa végzete | Álomszerű csillogás

OLAH ZOLTÁN

A HERCEG, AKI ERŐTELJESEBB
KARAKTEREKRE VÁGYIK

3x18 év feletti, 1. szám, 2014. április 24. 400 Ft

9 770134 142004

A MAGYAR TÁNCMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE DÍJAI
TÁNC VILÁGNAPJA - 2014.

Az évad legjobb végzős növendéke-díj:

FARKAS MÁTÉ

Magyar Táncművészeti Főiskola (néptánc)

BALÁZSI GERGŐ

Magyar Táncművészeti Főiskola (balett)

SEBŐK CINTIA

Győri Tánc- és Képzőművészeti Iskola (modern)

Az évad legjobb pályakezdő táncművésze-díj

LEBLANC GERGELY – Magyar Nemzeti Balett

Az évad legjobb férfi táncművésze-díj:

OLÁH ZOLTÁN – Magyar Nemzeti Balett

TÓKOS ATTILA – Honvéd Együttes

CSETÉNYI VENCEL – Szegedi Kortárs Balett

Az évad legjobb női táncművésze-díj:

HORVÁTH ESZTER – Duna Művészegyüttes

DOMOSZLAI EDIT – Pécsi Balett

BLASKÓ BORBÁLA – Forte Társulat

Az évad legjobb alkotója-díj:

FOLTIN JOLÁN, KOVÁCS GERZSON PÉTER

A Táncoktatásért-díj:

DR. ANGELUS IVÁN

A Tánctudományért-díj:

KŐVÁGÓ ZSUZSA

A Táncművészetért-díj:

DUSA GÁBOR

Életmű-díj:

SEBESTÉNY KATALIN

Posztumusz Életmű-díj:

KAÁN ZSUZSA

Köszöntjük március 13-ai kitüntetettjeinket!

Kossuth-díj

TIMÁR SÁNDOR koreográfus, néptáncpedagógus

Érdemes Művész díj

FARKAS ZOLTÁN táncművész, koreográfus, táncpedagógus

MIHÁLYI GÁBOR táncművész, koreográfus,
a Hagyományok Háza – Magyar Állami Népi Együttes
művészeti vezetője

Harangozó Gyula-díj

LIEBLICH ROLAND a Magyar Állami Operaház
/ Magyar Nemzeti Balett magántáncosa

SZURMAYNÉ HORTOBÁGYI GYÖNGYVÉR táncművész,
a Magyar Táncművészeti Főiskola
Néptánc Tanszékének szakmai vezetője

Bánffy Miklós-díj

VINCZE ANDREA művészeti menedzser

Magyar Érdemrend Középkereszt

DÉVÉNY ANNA intézményvezető gyógytornász

SZAKÁLY GYÖRGY balettművész,
a Magyar Táncművészeti Főiskola rektora

Magyar Érdemrend Tisztikereszt

MUCSI JÁNOS táncművész, koreográfus,
a Duna Művészeti Társaság elnöke

TUNYOGI HENRIETT táncművész, koreográfus

Magyar Érdemrend Lovagkereszt

ZSURÁFSZKYNÉ VINCZE ZSUZSANNA
a Honvéd Együttes Művészeti Nonprofit Kft.
művészeti főmunkatársa,

Magyar Arany Érdemkereszt

ÁGOSTON-VAS OTTILIA a Magyar Táncművészeti Főiskola
Nádasi Ferenc Gimnázium igazgatóhelyettese

SÁRA FERENC koreográfus, néptánc- és népzene kutató

VINCZE BALÁZS a Pécsi Nemzeti Színház
/ Pécsi Balett tagozatvezető-igazgatója, magántáncos

Magyar Ezüst Érdemkereszt

CSILLAG PÁL balettművész,
a Magyar Táncművészeti Főiskola adjunktusa

NAGYNÉ SOÓS ERIKA, a Magyar Állami Operaház
/ Magyar Nemzeti Balett c. magántáncosa

SIMONNÉ PUSKÁS JUDIT koreográfus, táncpeda-
gógus, a Berczik Sára Budai Tánclub vezetője

Magyar Bronz Érdemkereszt

GÁL ÉVA ERZSÉBET
a Nemzeti Táncszínház Nonprofit Kft.
jegypénztárosa, közönségszervezője

SOÓS GYULA ANDRÁS
a Duna Művészegyüttes táncos-szólísta

Táncművészetünk lapjai

Az 1951. évi első szám

Az 1991. évi első szám

Negyedszer indul útjára a **Táncművészet**, Magyarország legrégebbi táncszakmai folyóirata, amely a műfajt a lehető legszélesebb keretek közt követi nyomon. Zaklatott történetét jól illusztrálja, hogy eddigi negyvenegy évfolyama több mint hat évtized alatt látott napvilágot.

Az 1949–50-ben néhány számmal megjelent **Táncoló Nép** után a **Táncművészet** első száma 1951 szeptemberében került az olvasók kezébe. Felelős szerkesztője az egykor mozdulatművész Ortutay Zsuzsa lett. A korabeli ideológiai elvárásoknak is megfelelni kívánó lap 1956 októberéig minden hónapban megjelent. Tartalmában törekedett a változatosságra, a kritikákon és tudósításokon túl interjúkkal, olykor tudományos igényű közleményekkel kísérte figyelemmel a hazai táncszakma fejlődését.

A lap kiadása 1956 novemberétől szünetelt, újraindulására egészen 1976 szeptemberéig várni kellett. A néptánckutató Maác László főszerkesztőként nemcsak azzal végzett úttörő munkát, hogy az akkorra már konszolidálódott hazai sajtóéletben helyet szorított az ismét önálló **Táncművészet**nek, hanem azzal is, hogy 1990-ig terjedő vezetői periódusa alatt máig meghatározó jelentőségű tánckritikus- és szakíró-generációt nevelt ki.

A politikai rendszerváltozás megszüntette az állami kiadói hátteret, mindez egybeesett Maác László nyugdíjba vonulásával. A folyóirat kiadását magánalapítvány vette át, a főszerkesztői posztot Kaán Zsuzsa tánc-történész foglalta el. Az általa szerkesztett első, 1991. márciusi számban felvázolta – nyugati mintákon alapuló – elképzeléseit a lap tematikájának lehető legszélesebb körű értelmezésére, a tudományos igényű szaklap és a bulvárlap szintézisére, szponzorok és hirdetők bevonási szándékával. A harmadik korszakát kezdő **Táncművészet** anyagi nehézségei ellenére sikeresen dokumentálta a hazai táncélet eseményeit, és törekedett a korábban kevés nyilvánosságot kapó műfajok és az amatőr mozgalom eseményeinek bemutatására is. Bár a hazai táncélet legjelentősebb képviselői a lapot mindig biztosították szakmai támogatásukról, az ezredforduló után a főszerkesztő lényegében egyedül harcolt a lap gazdasági fennmaradásáért. Többet kellett és lehetett volna segítenünk...

Kaán Zsuzsa 2011-ben hunyt el. Erőfeszítéseinek kései, bár méltó elismeréseként a Magyar Táncművészek Szövetségének Elnöksége 2014. április 29., a tánc világnapja alkalmából posztumusz Életműdíjjal tüntette ki őt tánc-történelmi és lapszerkesztői tevékenysége elismeréseként.

A **Táncművészet** a 2010/4. számmal ismét álomba szenderült. A lapalapítói és kiadói jogok átvétele után a Noverre Táncművészeti Alapítvány 2013-ban kezdte meg az előkészületeket az újraindításra. Szervezési okokból a folyóirat kiadását végül a Honvéd Együttes vállalta, és arra törekszik, hogy önálló szerkesztőséggel, a hazai táncársulatok, szakmai szervezetek és a kulturális kormányzat partneri támogatásával biztosítsa a nagy múltú lap továbbélését.

Tisztelt olvasónk, ön most erőfeszítéseink első eredményét, a XLII. évfolyam I. számát tartja kezében. Fogadja és olvassa szeretettel!

Bolvári-Takács Gábor
lapigazgató

OLÁH ZOLTÁN

Az évad legjobb
táncművésze 2014

14

„Jól érzem itt magam, s nem szeretnék külföldi lenni egy társulatnál. Ide – a saját színházamba, a saját együttesembe – mindig jó volt hazajönni. És ha a jövőben is így kapom a szerepeket és a lehetőségeket, akkor ezzel elégedett leszek.”

„Kétszer annyi ma az iskolákban az adminisztráció, és feleannyian végezzük. Hatalmas teher nehezedik az intézményekre. Eközben máshol, még a környező országokban is sokkal több a lehetőség, mint nálunk. Üldözött vadként léteznek a magyarországi együttesek, és kiszorultak – akárcsak iskolánk – a médiából. Ezért kénytelenek vagyunk új utakat keresni.”

30

Angelus Iván

A Táncoktatásért díj 2014

„... az ember egy veszélyes »állat«, aki pont azért veszélyes, mert szeretne minden áron értelmet adni az életének, annak a rengeteg dolognak, ami a születés és a halál között történik. Ezt lehet unalmasan és veszélyesen is csinálni: én amondó vagyok, ha már egyszer úgy döntöttünk, hogy színpadra állunk, és előadásokat csinálunk, akkor ezt az értelmet inkább a kockázatosabb úton keressük.”

WIM VANDEKEYBUS
koreográfus (Belgium)

25

„Az USA-ban mi teszünk a közönségért. Kommunikálunk a publikum tagjaival, megkeressük őket a darabbal. Európában a művek a színpadon vannak. Megtekinthetők. Csodálatosak. A közönségtől távol születnek meg. Nem akarják kinyitni a kaput, ami a művészet és a közönség között van. Ez egészen más felfogás, mint ami nálunk uralkodik.”

28

DOUG VARONE

koreográfus (USA)

Táncművészet

A hazai táncágazatok művészeti és szakmai közéleti folyóirata

Alapítva: 1951

Korábbi főszerkesztők: Ortutay Zsuzsa (1951-1956), Maácz László (1976-1990), Kaán Zsuzsa (1991-2011)

Tanácsadó testület elnöke: Szakály György

Főszerkesztő: Péli Nagy Kata

Lapigazgató: Bolvári-Takács Gábor

Arculat és tördelés: Lerch Péter-Grafoid Stúdió

Szerkesztőségi titkár: Rónai Zsanett

E számunk elkészítésében közreműködtek:

Szöveg: Braun Anna, Gál Blanka, Hercsel Adél, Kegyes Csilla, Kozár Alexandra, Kóvágó Zsuzsa, Lőrinc Katalin, Makai Eszter, Pónyai Györgyi, Rácz Gabi, Réfi Zsuzsa, Rónai Zsanett, Sárosi Emöke, W.F.

Megjelenik a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával.

Szakmai együttműködő partnerek:

Magyar Táncművészek Szövetsége, Magyar Táncművészeti Főiskola, Martin György Néptáncszövetség, Táncpedagógusok Országos Szövetsége

ISSN 0134-1421

Lapnyilvántartási szám: NMHH CE/4306-2/2014.

Kiadja a Honvéd Együttes Művészeti Nonprofit Kft.

Felelős kiadó: a kft. ügyvezető igazgatója.

Szerkesztőség és kiadó:

1087 Budapest, Kerepesi út 29/B B épület, fsz. 6.

Szerkesztőségi órák:

kedden és csütörtökön 10-14 óra között

E-mail: tancmuveszet@gmail.com

Telefon: 210-0000/223 mellék

Megjelenik negyedévente.

Egy szám ára: 400 Ft. Előfizetési díj egy évre 1500 Ft. Előfizethető a kiadó címén vagy átutalással a 10032000-00290555-00000031 számlaszámra.

Címlapfotó: Zsolyomi Norbert

A címlapon: Az évad legjobb végzős növendéke, díjazottak:

- Farkas Máté – Magyar Táncművészeti Főiskola (néptánc)
- Balácsi Gergő – Magyar Táncművészeti Főiskola (balett)
- Sebők Cintia – Győri Tánc- és Képzőművészeti Iskola (modern)

6 ÉLETJELEK

8 JÖN

10 AJÁNLJUK

11 VILÁGSZÍNPAD

12 FÜGGÖNY FEL | LÁTTUK
ÁLOMSZERŰ CSILLOGÁS SPICC-CIPŐBEN

16 FÜGGÖNY FEL | LÁTTUK
EGY MŰZSA VÉGZETE

18 FÜGGÖNY FEL | LÁTTUK
VALLOMÁS A SZERETETRŐL, A SZERELEMRŐL

19 FÜGGÖNY FEL | LÁTTUK
HAGYOMÁNYŐRZŐ KORSZERŰSÉG

20 FÜGGÖNY FEL | LÁTTUK
ROTHBART, HOL A SZÁRNYAM?

22 FÜGGÖNY FEL | LÁTTUK
A SZÍVDOBOGÁS PONTOSSÁGÁVAL, ULTIMA VEZ

34 TÁNC ÉS MÉDIA
KÖNYVAJÁNLÓ

PÓR ANNA-EMLEKÜLÉS

Az MTA Tánctudományi Munkabizottsága 2014. április 2-án Pór Anna-emlékülést rendezett a Magyar Tudományos Akadémián a jeles táncművész, művészeti szakíró születésének 101. évfordulója alkalmából. Az ülés levezető elnöke Felföldi László volt. A program a Halász Tamás által összeállított film- és fotóbemutatóval kezdődött, majd visszaemlékezések hangzottak el Lőrinc Katalin, Novák Ferenc és Szúdy Eszter részéről. A Tánc – kritika – műértelmezés c. kerekasztal-beszélgetést Kutszegi Csaba vezette. A programban táncbemutatóval közreműködtek a Magyar Táncművészeti Főiskola klasszikus balett, valamint néptánc szakos hallgatói, betanító mesterek: Hájás Katalin, Ónodi Béla. A rendezvényen részt vettek Pór Anna családjának tagjai.

KÁRPÁTALJAI GYŰJTŐÚTRA INDUL AZ ÁLLAMI NÉPI EGYÜTTES

Az együttes a Megidézett Kárpátalja című őszi premierjéhez kutat néptáncok, ismeretlen zenék, szokások és viseletek után.

Mihályi Gábor művészeti vezető a Táncművészetnek elmondta: miután átnézték a meglévő gyűjteményeket, kiderült, hogy kevés a felhasználható anyag. Reményeik szerint találnak majd kevésbé ismert táncokat, szokásokat, főleg a hegyekben, az elzártabb területeken, ahol a hagyományok hosszabb ideig megmaradnak.

Az együttes régóta törekszik a határon túli magyar néptáncörökség átfogó bemutatására. Ilyen volt a Kincses Felvidék, így született az Örök Kalotaszeg és a Mezőségről alkotott mű. A Kárpátalja eddig kikerült a szakmai érdeklődés látóköréből. Ezt az adósságot készülnek leróni. Előadásukban a magyar mellett megjelennek a ruszin, a román, a hucul, a cigány és a zsidó hagyományok is.

A gyűjtőútra a zenéhez, tánchoz, viselethez értő szakembereket egy forgatócsoport is elkíséri, és rögzíti a látottakat. A tervezett műsor zenei összeállítója Pál István Szalonna kárpátaljai származású, édesapja, Pál Lajos a népzeneben és a pedagógiában ismert egyéniség: ők a szakmai út koordinátorai. A tervek szerint a sik területeken felkeresik a magyar, a ruszin, a román népcsoportokat, a hágókon, és azon túl pedig a rutén, a ruszin, az ukrán és a hucul közösségeket.

A HATTYÚK TAVA ÉS A MANON IS SZEREPEL A MAGYAR NEMZETI BALETT JÖVŐ ÉVADBELI PROGRAMJÁBAN

Huszonöt bemutató, 420 előadás, 59 különleges esemény szerepel a 130 éves Opera, valamint az újranyitott Erkel Színház 2014/15-ös programjában. Ókovács Szilveszter főigazgató szóhasználatával élve: a „föltéglá” méretűre duzzadt műsorfüzet is jelzi, hogy az intézmény elérte teljesítőképességének határát. A szeptemberben kezdődő évadot a robbanásszerű művészi megújulás jellemzi majd.

A Magyar Nemzeti Balett márciusban mutatja be Csajkovszkij első klasszikus táncművét, Marius Petipa koreográfiáját: A hattyúk tavát. A darab egy régi orosz népmesén alapul, és először 1877-ben láthatta a közönség Moszkvában. Idehaza utoljára öt éve játszották az Opera színpadán, a mostani felújításkor az előadás új díszletet és jelmezeket kap. A főbb szerepekre a közeljövőben választják ki a művészeket. Ezt megelőzően, február végén tűzik műsorra a Massenét zenéjére készült híres kosztümös MacMillen-koreográfiát, a Manont. A darabot hazai társulat még nem játszotta, a magyar közönség mindössze egyszer, a Royal Balett vendégjátékában láthatta.

Érdekesnek ígérkezik Robert North 8 férfira írt balettparódiájának női változata, a Trójai játékok – amazonokkal. A Nemzeti Balett a jövő évadban 11 koreográfiát tart műsoron: ismét színre kerül a Karamazov testvérek, Seregi László kedvelt balettje, a Sylvia, Harangozó Gyula Coppéliája. A TáncTrend'15 előadáson Fodor Zoltán együttesét és Frenák Pál társulatát látja vendégül a Magyar Nemzeti Balett.

POLINA SZEMJONOVA MÁRIA HERCEGNŐ SZEREPÉBEN TÉR VISSZA BUDAPESTRE

Az American Ballet Theatre primabalerinája, Polina Szemjonova az Opera jótékonyági estje, az Ezüst Rózsa Bál sztárvendége volt március 1-jén. A világhírű sztártáncos decemberben visz-

szatér Magyarországra: a Magyar Nemzeti Balett évtizedes sikerdarabjában, A diótörőben láthatja őt újra az Opera közönsége. Az immár negyedik éve tartó tradíció szerint minden évben egy világklasszis táncművész érkezik a Magyar Nemzeti Balett méltán híres, muzeális szépségű produkciójába.

Polina Szemjonova három matiné-előadáson lép színpadra Mária hercegnő szerepében.

TÁNCVÁSÁRRAL BŐVÜL A X. MAGYAR TÁNCFESZTIVÁL

Új arculattal és helyszínekkel, kibővített programmal nyit 2014. június 16-án a jubileumi, X. Magyar Táncfesztivál Győrben. A rendezvényt ezentúl Szébenyi Csaba lendületes, színes grafikája fémjelzi. Az új logó összetetten jelképezi a tánc kifejezőerejét, dinamikáját és szépségét. A korábban meghirdetett pályázatra meglepően sok, 99 pályamű érkezett 66 alkotótól. Mindegyik figyelemre méltó, kreatív és művészi elemző mű.

A fesztivál erőteljes kampánnyal nyit a közönség felé, népszerű helyszíneivel azokat célozza meg, akik eddig távol maradtak a táncelőadásoktól.

A játszóhelyek száma bővül, s az események két központi helyen zajlanak: a Győri Nemzeti Színház nagyszínpadán és Kisfaludy-termében, valamint a város egyik gyülekező pontján, a barokk épületekkel övezett Széchenyi téren. A kőszínházi előadások után, az épület előtti területen felállított pódiumon kisebb kamarazenekarok lépnek fel, a szabadtéri kulturális kávézó napon-ta változó tematikával kínál majd programokat. A Hotel Rába Tetőtáncnak ad otthont a Győri Balett közreműködésével, Lengyel Katalin és a Bandarts Productions pedig a belváros utcáira varázsol Dancing Graffitiket.

A Magyar Táncfesztivál a közönségprogramokon kívül a hazai táncművészek legjelentősebb találkozója is egyben. Kritikusoknak, alkotóknak és előadóknak ad alkalmat a párbeszédre, eszmecserére. Kiss János, a szervező Győri Balett igazgatója idén külföldi fesztiválszervezőket és kulturális menedzsereket is meghívott azzal a céllal, hogy növelje a fellépő társulatok nemzetközi ismertségét. A táncvásárra eljön többek között a Columbia Arts (USA) produkciós igazgatója, valamint a China Arts and Entertainment Group programigazgatója.

A rendezvényt támogatja a Magyar Táncművészek Szövetsége, forrást Győr város önkormányzata, a Magyar Művészeti Akadémia és számos szponzor biztosít. A fesztivál 2012-ben elnyerte a Nyugat-dunántúli turisztikai régió kiemelt kulturális és örökségturisztikai rendezvénye címet, amely 2016-ig szól.

VERSLÁBAK – TÁNCKÖLTEMÉNY MAGYAR KLASSZIKUS VERSEKRE ÉS MODERN ZENÉRE

A dunajvárosi Bartók Táncszínház, Vári Bertalan Harangozó-díjas koreográfus vezetésével, több műfaj ötvözésével egy újszerű, izgalmas bemutatót készített, amely az iskolásoktól az idősebb korosztályig a közönség széles rétegének az érdeklődésére tarthat számot. A zene, a tánc és a vers találkozásakor a különböző művészeti ágak közötti átjárhatóság kiteljesedik, erősítik és formálják egymást és önmagukat. A társulat nagy sikerrel mutatta be a darabot a költészet napján, április 11-én a fővárosban a Nemzeti Táncszínházban.

MÁJUS 5-IG LEHET PÁLYÁZNI A MAGYAR MŰVÉSZETI AKADÉMIA (MMA) IDEI 160 MILLIÓ FORINTOS TÁMOGATÁSI KERETÉRE

Az MMA a kulturális értékek védelméhez és gyarapításához, a művészeti és történeti hagyományok megőrzéséhez, a magas színvonalú művészi alkotómunka feltételeinek megerősítéséhez, művészeti szakmai programok megvalósításához nyújt támogatást.

Az elnyerhető támogatás összegének alsó határa 300 ezer, felső határa pedig 3 millió forint. A pályázatokat május 5-ig lehet benyújtani, az elnyert összeget 2015. január 31-ig megvalósuló tevékenységekre, programokra kell fordítaniuk a nyerteseknek.

Az MMA népművészeti, néprajzi tagozatánál táncszak, zenei, tánc- és tárgyalkotó táborok, népdaléneklést és népi mesterségeket tanító körök támogatására, valamint saját autentikus gyűjtést tartalmazó, oktatást segítő korszerű szakmai kiadványok megvalósítására lehet pályázni.

Az MMA felhívására pályázhatnak civil szervezetek, alapítványok, egyéb jogi személyiséggel rendelkező szervezetek, valamint magánszemélyek. Külföldi szervezetek is nyújthatnak be pályázatot, amennyiben pályázati programjuk a pályázati célnak megfelel, továbbá magyarországi adószámmal rendelkeznek.

A pályázattal kapcsolatos dokumentumok leletölthetők a www.mma.hu honlapról.

VIRGINIA WOOLF-MŰ A ROYAL SZÍNPADÁN

Virginia Woolf művei (Orlando, Hullámok, Mrs Dalloway) alapján készített balettelőadás áll a londoni Királyi Operaház következő évadának középpontjában.

A világhírű angol író világát megidéző Woolf Works című darabot 2015 nyarán mutatják be Wayne McGregor koreográfiájával, aki a BBC-nek úgy fogalmazott: a darab „megtöri a narratív balett szabályait”.

Az új évad nyitányaként a Királyi társulat a L'histoire de Manon című művet adja elő. Ezzel az előadással emlékeznek arra, hogy Kenneth MacMillan koreográfiáját 40 évvel ezelőtt mutatták be. „A Manon a közönség, és azt kell mondjam, a táncosok nagy kedvence is” – hangsúlyozta Kevin O'Hare, a Királyi Operaház főigazgatója.

A londoni intézmény Frederick Ashton, a Királyi Balett alapító koreográfusa előtt is tiszteleg egy emlékesttel, amelyen előadják az alkotó személyes kedvencét, a Scenes de ballet című darabot, valamint az Öt Brahms-keringő Isadora Duncan stílusában című művet. Forrás: MTI

KOSSUTH-DÍJAT KAPOTT TIMÁR SÁNDOR

Timár Sándor koreográfus, pedagógus nevéhez fűződik a magyar néptáncoktatás egyedülálló módszertanának kidolgozása, a hazai táncművelés elindítása.

„A Mesti” tánctanítási metódust teremtett, és egész táncbirodalmat épített fel. Ma is ugyanolyan lelkesedéssel tanít, koreografál, mint egykor. Hisz abban, hogy a néptáncnak és a népzene megélt tapasztalatként kell beépülnie a gyerekek mindennapi életébe. Ez a művészeti ág csodálatos nevelő és közösségteremtő erővel rendelkezik, amire szüksége van a felnövekvő nemzedéknek. Több mint két évtizeddel ezelőtt alapította meg a Csillagszemű Táncgyűttest, a Timár-módszer ma már több vidéki városban is ismert. Timár Sándor március 15-én, a nemzeti ünnep alkalmából kapta az elismerést.

85 ÉVES KRICKOVICS ANTAL KOREOGRÁFUS, A FÁKLYA HORVÁT TÁNCGYŰTTES MŰVÉSZETI VEZETŐJE

Krickovics Antal az elmúlt 55 évben maradandó koreográfiákat alkotott a Fáklya Táncgyűttesben, a Budapest Táncgyűttesben, a Magyar Állami Népi Együttesben, a Honvéd Együttesben, a Pécsi Balettnél és a Közép-Európa Táncszínházban. Csaknem 150 koreográfiájának témáit görög drámákból, a Bibliából merítette, és archaikus népszokásokat, nemzetiségi folklórszámokat, népi gyermekjátékokat jelenített meg.

Munkásságát 1975-ben Erkel Ferenc-díjjal, 1989-ben érdemes művész, 2002-ben kiváló művész, 2004-ben pedig Kisebbségekért-díjjal ismerték el. 2005-ben kiérdemelte a Magyar Táncművészek Szövetsége életműdíját és a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikereszt kitüntetését a nemzetiségi néptánc kincseinek megőrzéséért, továbbviteléért.

A CSODASZARVAS *nyomában*

➤ *Duna Művészegyüttes,*
Csodaszarvas
Nemzeti Táncszínház,
2014. 05. 08. és 05. 13.

A Duna Művészegyüttes legújabb gyermekelőadása a szarvast üldöző két ifjú, Hunor és Magor ősi legendáját eleveníti meg.

Az alkotók – Juhász Zsolt és Horváth Zsófia – célja, hogy kapcsolatot találjanak a mai világ gyerekei és e csodás történet között.

Az álomszerű, látványos előadás a barátságról, a kitartásról, a férfiaságról, de leginkább önmagunk megtalálásáról szól.

Fotó: Dusa Gábor

Négy ÉVSZAK

Fotó: Dusha Béla

➤ *Kecskeméti City Balett,*
Négy évszak
Nemzeti Táncszínház
2014. 05. 12.

Egy idős pár emlékezni kezd – így indul Barta Dóra legújabb alkotása, a Négy évszak című táncprodukció. Mese arról, hogy az emberi sors mindig hagy maga után egy nyomatot, amin a másik ember tovább tud haladni...

Max Richter zeneszerző Vivaldi A négy évszak című szerzeményét komponálta újra. Úgy, hogy bár kihallani belőle az eredeti darabot, mégis sokkal univerzálisabb, a világra nyitottabb kompozíció született. Az öntörvényű, emocionális zenemű kapcsán megszülető képek mögött felfedezhetjük a mindannyiunk számára ismerős emberi sorsokat.

Ne hisztizz! – METRIKUS SASSZÉ

➤ *Góbi Rita Társulat,*
Ne hisztizz
Mu Színház,
2014. 05. 16

Ritmikus kitérések, tüzes staccatók és a hisztéria labdajátékai. Góbi Rita koreográfus és Szegő Dávid duójában a látszólag két, egymás-

hoz – fizikailag – nem érő műfajban a tánc és a hangszeres játék érintkezik. A jelenből a jövőbe át lehet sasszéni, homályt oszlatni, és a sötét múlttal is lehet játszani, szembenézni. Az előadás gyógyszere lehet mindennapi hisztériáinknak.

Fotó: Piti Marcell

ÖT TÁNC *a szerelem körül*

► *Magyar Nemzeti Balett,
Öt tánc
Erkel Színház
2014. 06. 12–15.*

Négy sztárkoreográfus öt egymást követő alkotása látható június 12-től négy estén át az Erkel Színházban. A Magyar Nemzeti Balett Öt tánc című műsora a

párkapcsolat, a szerelem, a szexualitás témakörét járja körül. A két Kylián-koreográfia, a Hat tánc és a Petite Mort mellett az első Seregi-díjjal kitüntetett fiatal hazai alkotó, Lukács András nagy sikerű darabja, az Örvény, valamint Wayne Eagling Trisztán és Izolda dalaira komponált Duetdje, s David Dawson a mindennapos és a különleges szerelem fogalmát körüljáró alkotása, A napfény természete szerepel a programban.

Fotó: Csillag Pát

PARÓDLA *és romantika*

► *Magyar Nemzeti Balett,
Trójai játékok / A Szilfid
Operaház
2014. 05. 03–23.*

Robert North amerikai táncos és koreográfus 1974-ben alkotta meg Trójai játékok című művét, ez volt az a darab, amely meghozta számára az igazi áttörést. A klasszikus balettparódia különlegessége, hogy a színen kizárólag férfiak szerepelnek. Az egyik legkorábbi klasszikus-romantikus balettkoreográfia,

A Szilfid egészen más világba visz. Az 1832-ben bemutatott darab a maga korában stílusteremtő, újításokkal teli előadás volt. Megteremtette a fehér balett, a spicctánc fogalmát, a tündérvilág és a halandók közti tragikus szerelmi történetével pedig későbbi romantikus balettek mintájául szolgált. Az eredeti koreográfia párizsi bemutatója új mű alkotására inspirálta August Bournonville-t, s ehhez új zenét is komponáltatott – azóta is ezt a változatot kedveli jobban a nagyközönség. A darab előadása a mai napig kihívást jelent a balettművészeknek.

Fotó: Emmer László

PEREGRINUSOK

Fotó: Hrotkó Bálint

➤ *Közép-Európa Táncszínház,
Kun Attila, Mészáros Máté,
Zachár Lóránd:
Peregrinusok
Müpa – Fesztivál Színház,
2014. 05. 15.*

Április 2-án, a Tavasz Fesztivál programjában mutatta be legújabb darabját a huszonöt éves

jubileumát ünneplő Közép-Európa Táncszínház. A Peregrinusok, a modern kori mesterlegények – Kun Attila, Mészáros Máté, Zachár Lóránd – nyugat-európai műhelyekben töltötték tanuló éveiket, ötvözve sajátos magyar gyökerű tudásukat a külföldi tapasztalatokkal, hogy aztán idehaza, a nyugaton megszokott hármas szerkezetű előadás keretében mutassák be a nézőknek „mestermunkájukat”.

H-arcok

➤ *Pécsi Balett,
Zachár Lóránd, Cameron MacMillan:
Hullámzó talaj, Beszélj hozzám –
Pécsi Nemzeti Színház,
2014. 02. 07.*

Az alkotók különleges és dinamikus mozgású vadonatúj koreográfiáikban a testben rejlő erők, valamint kommunikációs lehetőségek kerülnek előtérbe. A Hullámzó talaj osztatlan sikert aratott az ország jeles balettegyütteseinek találkozásán, a Pas de quatre 14 előadásán is az Erkel Színházban. Zachár Lóránd „száraz fővenyen” vergődő testei – rákocskák, sodródó növények vagy parton önfelédten játszó, guruló emberi testek – egymásból merítenek folytonos energiát. MacMillan ösztönösen beszélő testei pedig nemcsak egymáshoz szólnak, hanem a közönségben is felkeltik az újszerű kommunikáció iránti igényt.

tott az ország jeles balettegyütteseinek találkozásán, a Pas de quatre 14 előadásán is az Erkel Színházban. Zachár Lóránd „száraz fővenyen” vergődő testei – rákocskák, sodródó növények vagy parton önfelédten játszó, guruló emberi testek – egymásból merítenek folytonos energiát. MacMillan ösztönösen beszélő testei pedig nemcsak egymáshoz szólnak, hanem a közönségben is felkeltik az újszerű kommunikáció iránti igényt.

Fotó: Kántvelyes László

3KÍVÁNSÁG

➤ *Miskolci Balett,
Feledi János, Halász Gábor,
Pálfi Gabriella, Widder Kristóf:
3kívánság – Miskolci Nemzeti Színház,
2014. 04. 29.*

A Miskolci Nemzeti Színház négy fiatal, tehetséges koreográfust hívott meg, hogy a Miskolci Balett tagjaival együtt dolgozva új, izgalmas táncszínházi etűdökkel gazdagítsák a repertoárt. Személyes vallomások, játék az idővel, gondolatok a művészetről és a táncról – ez a 3kívánság a Miskolci Nemzeti Színházban.

Feledi János: Cselekvés útján
Halász Gábor: Elengedett kezek
Pálfi Gabriella: Csak lélegezz!
Widder Kristóf: Tovább

Kislányom, ANNE FRANK!

Fotó: Gordon Eszter

➤ *Budapest Táncszínház,
Földi Béla: Kislányom, Anne Frank
Nemzeti Táncszínház,
2014. 04. 25.*

„Nyolcunkat itt, a Hátsó traktusban egy darabka kék égnek képzelem, melyet komor, fekete viharfelhők vesznek körül. És ez a körbefogott darabka kékség, ahol élünk, egyelőre még biztonságos, de a közelgő veszedelmek felhőgyűrűje egyre szorosabban bekerít minket.”

Anneliese Marie „Anne” Frank, zsidó származású német kislány naplója 25 hónap remény-

nyel és kétségbeeséssel teli bujkálás története. Nyolc rejtőzködő életéről tudósít szinte napi rendszerességgel, de leginkább mégis saját magával ismert meg bennünket.

A Budapest Táncszínház előadása a holokauszt- emlékévkben méltó tisztelgés e különleges, élet-szerető ember előtt, a produkcióban sajátosan összefonódik a tánc és az irodalom.

Az ő szemén, gondolatain keresztül tapasztaljuk meg a rejtőzködés hangjait, az élet lüktetését, a félelem és a bátorság dübörgését, a puha lépepek neszéiben rejlő ideg feszültséget.

Szentivánéji álmom KOLOZSVÁRON

Tavaszi áldozat – Kolozsvári Magyar Opera

➤ Színes a repertoárja a Kolozsvári Magyar Opera balettagyüttesének, hiszen az alig húszfős társulat szinte minden este színpadra lép, operákban és musicalekben is táncol.

Jakab Melinda koreográfus a Táncművészetnek elmondta: május 16-án, Székelyudvarhelyen saját darabjával, a Tavasz áldozat című művel lépnek fel. Jelenleg új, húszperces koreográfián dolgo-

zik, amelyet nyáron Győrben mutatnak be. Az alkotó évek óta próbálkozik azzal, hogy megszerettesse a kolozsvári publikummal a kortárs táncot.

Nem könnyű dolga, hiszen a műfajnak nincs hagyománya a városban. A balett-társulat következő premierje szintén ezt a táncnyelvet használja, december 18-án mutatják be a Szentivánéji álmot.

BOLSOJ BALETT, CHOPIN – NEUMEIER: *A kaméliás hölgy*

➤ Nincs elragadtatva az orosz kritika Neumeier *A kaméliás hölgy* című művének moszkvai bemutatójától. Az ifjabb Alexandre Dumas regénye alapján, Frédéric Chopin zenéjére készült koreográfiát 1978-ban, a Stuttgarteri Balett társulata mutatta be. A művet a neves német szakember át-dolgozásában 1981-ben, Hamburgban állították ismét színpadra. Azóta a klasszikussá vált darab bejárta a világot, de csak most jutott el az orosz balett egyik fellelvonásának számító Nagyszínházba.

a Chopin zenéjére koreografált darabot. A címszerepet, a kurtizán Marguerite-et, Svetlana Zaharova táncolta.

A moszkvai Nagyszínház társulatának sztárbarberinája talán élete legjobb alakítását nyújtotta – vélekedett az Izvesztyija szakírója. A gyönyörű, párizsi kurtizán tragikus, 19. századi történetét feldolgozó előadáson Zaharova partnere a Hamburgi Balett szólistája, Edwin Revazov orosz művész volt, aki számos alkalommal táncolta már a szerepet, és Neumeier minden gon-

A Roszsijszkaja Gazetában Lejla Gucsmaazova az előadást a tehetségek színvonalas megmutatkozásaként értékelte, ugyanakkor úgy vélte, a Bolsoj balettművészei nem tudták érzékeltetni a mű drámaiságát.

Nos, az orosz kritikusok meglehetősen szigorúak a Bolsoj Balett társulatához, de a bírálókat talán inkább a művészeti igazgatónak, Szergej Filinnek szólnak. Filin tavaly ősszel tért vissza a munkájához, miután kezelték azokat a súlyos szem- és arcsérüléseit, amelyeket az ellene el-

Fotó: Mikhail Logvinov, Elena Fejtsova

„Chopin úgy halt meg, hogy meg sem született”, „Tuberkulózis és sápadtság”, „Színház, lány, aukció” – ezekkel a címekkel jelentek meg az első orosz kritikák *A kaméliás hölgy* című balett moszkvai bemutatójáról, amelyet március 20-án láthatott először a Bolsoj közönsége. A német hírügynökség premierről szóló beszámolójában ugyanakkor azt írja: a moszkvai közönség tombolva fogadta John Neumeier háromfelvonásos balettjét.

John Neumeier, a Hamburgi Balett művészeti vezetője maga állította színpadra a Bolsojban

dolatát ismeri. Ő és Zaharova az év balettduója címére is jogot formálhat – írta szintén az Izvesztyija. A lap kritikusja szerint azonban Chopin zenéje „elhalt” a zenei árokban. Pjotr Csuinov, a fiatal orosz zongoraművész nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket.

A gazeta.ru internetes újságban megjelent értékelés szerint az előadás vázát alkotó három nagy duett sikerült a legjobban. A bíráló szerint a Bolsoj Balett társulata jól oldotta meg Neumeier elképzeléseit, de hozzáfűzte azt is: ez ritkaságszámba megy.

követett kényszerű támadás okozott. Nyáron eltávolították a Bolsojból egyik legnagyobb riválisát, Nyikolaj Ciszkaridze vezető táncost, akinek az orosz kulturális minisztérium továbbra is bizalmat szavazott, és a szentpétervári Balettakadémia élére állította. Ciszkaridze és Filin között – ha távolból is –, de továbbra is feszülnek az ellentétek.

Moszkva, Nagyszínház, 2014. 03. 20.

A két főszereplő:

Svetlana Zaharova és Edwin Revazov

Szöveg: Kegyes Csilla, Moszkva

Álomzerű csillogás SPICC-CIPŐBEN

Magyar Nemzeti Balett, Lehár-Hynd: A víg özvegy – Erkel Színház, 2014. 02. 22.

RONALD HYND, ANGOL SZÁRMAZÁSÚ KOREOGRÁFUS 1975-BEN, MELBOURNE-BEN MUTATTA BE LEHÁR FERENC A VÍG ÖZVEGY CÍMŰ MŰVÉNEK BALETTFELDOLGOZÁSÁT. NEGYVEN ÉVVEL KÉSŐBB A DARAB A ZENESZERZŐ HAZÁJÁBAN IS SZÍNRE KERÜLT. NEM VOLT KÖNNYŰ DOLGA A BUDAPESTRE ÉRKEZŐ ALKOTÓNAK, HISZEN AZ OPERETT FELLEGVÁRÁBAN (BÉCS EZZEL BIZONYÁRA VITATKOZNA) KELLETT BIZONYÍTANIA, HOGY A DALMENTES TÖRTÉNET, A PUSZTÁN MUZSIKÁRA TÁMASZKODÓ MŰ SZINTÉN ELNYERI A SZÓRAKOZÁSRA ÉS A BALETT NEMES ELEGANCIÁJÁRA VÁGYÓ NÉZŐK ELISMERÉSÉT. A MAGYAR NEMZETI BALETT NYOLC ALKALOMMAL JÁTSZOTTA A DARABOT AZ ERKEL SZÍNHÁZBAN.

Szöveg: Sárosi Emőke | Fotó: Herman Péter, Csillag Pál

Szavak nélkülivé vált történet – lévén balett; nem róható fel hiányosságnak a daltalanság, de a darab értékét jelentősen csökkentette a librettó redukálása. A koreográfia a Lehár-operettek újítását, a karaktereket egyszerűsíti átlátszóan üressé. Mindenki bájosan előkelő, technikásan egyszerre táncol, és előbb-utóbb szerelmesével is repül néhányat. Nem fenyeget államcsőd, nincs féltékenység, intrika, szenvedély, se szex. A zenét John Lanchbery és Alan Abbott hangszerelte át a balettre, ezáltal elkeszesítet-

ték, meglágyították a szenvedélyt. Eltűntették Lehár katartikus dallamíveit, s a koreográfiától független, semleges kísérőzenévé változtatták át.

A március 6-i előadáson dallamsímaságúvá válik Shoko Nakamura primadonna-Hannája is. Míg az ifjúkori szerelemre való visszaemlékezésnél a szegény parasztlány figuráját hitelesen jeleníti meg a filigrán, légiesen technikás naiva, addig a szenvedélyes, dö-

Alija Tanyikpajeva és Cserta József

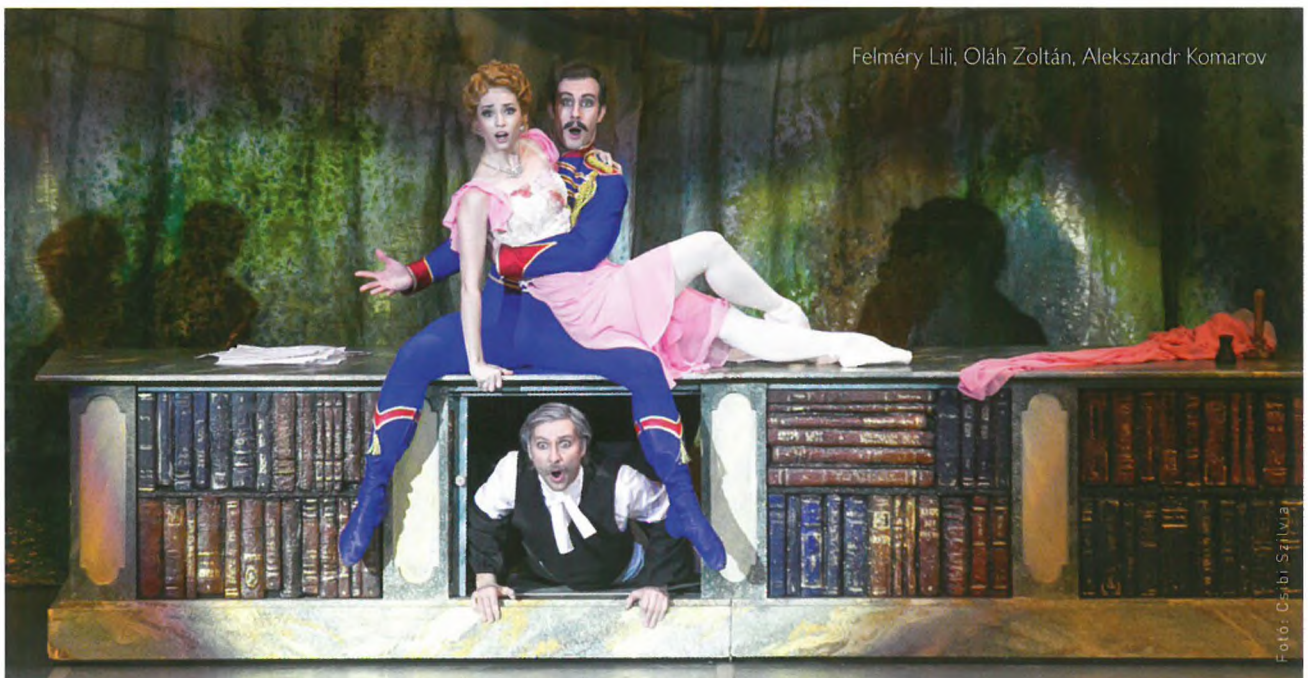
Alija Tanyikpajeva

gős, szerelmes asszony karaktere idegen tőle. Sarkissova Karina Valencienne-je (az operetti szubrett) leheletnyivel huncutabb: finom női kellem és rebbenékeny flört. Pasztellrózsaszínben alig tűnik ki a kar előkelő fehérségéből. Jurij Kekalónak Danilo visszafojtott bonviván vehemenciája és tántorgása között csupán egyetlen kimagasló, táncművészi kvalitásait megvillantó, szólisztikus rész jut a második felvonásban. Camille-ből (Dmitrij Tyimofejev) a táncos-komikus humorosan izgága figurája helyett kedves szerelmes lesz, aki becsülettel és rendületlenül emelgeti a vele kottázó, férjezett Valencienne-t.

Érzelmi kavalkád és félreértések. A viharok Hanna párizsi villájában kavarnak, ahol egy képzeletbeli közép-európai állam, Pontevedró követségének multikulturális kavalkádjá lepi el a színpadot. A balettkar nemzetközi mixtúráként megjelenő koreográfiája az alaptáncműveltség szegmenseit tartalmazza: Közép-Eu-

rópa néptáncok spiccesített verzióban, a fiúk szláv ugrásait a lányok operettesre stilizált magyar néptáncmotívumai váltják. Mindezt az ázsiai látványelemekkel keretezik: kínai lampionok, oroszos fejdíszek, színes jelmezek. A tarkabarka forgatagot húsz perc kényszerszünet követi – a két, amúgy is rövid második és harmadik felvonás között – az átdíszletezés miatt. S máris a Maximban vagyunk, ahol a tartózkodó grisette-ek stilizált kánkánját a kötelezően szerelmes happy end követi.

Szép és szomorú. Peter Docherty díszlet- és jelmeztervei a mesés, varázslatos klasszikus operetti miliőt teremtik meg: csillogó, elegáns ruhák, ékszerek, valamint a bálterem állandó kelléke – a hatalmas lépcső. Pompa, a párizsi éjszaka fényes, festett háttere. Romantika minden mennyiségben. A felnőtteknek szánt tündérmese beszélni vágyó, kimunkált táncos testeket szorít a szerelem karaktereket nélkülöző állóvízébe.

Felméry Lili, Oláh Zoltán, Alekszandr Komarov

Fotó: Csibi Szilvia

A „herceg”, aki erőteljesebb karakterekre vágyik

Kozár Alexandra interjúja Oláh Zoltánnal

Portréfotó: Gál Blanka

Fotó: Csillag Pál és Andrea P. Merlo

OLÁH ZOLTÁN VEZETŐ MAGÁNTÁNCOS TIZENHÁROM ÉVE TAGJA AZ OPERAHÁZNAK, S NOHA PAPIRFORMA SZERINT IFJ. HARANGOZÓ GYULA KORÁBBI BALETTIGAZGATÓ TÁNCKARI MŰVÉSZNEK SZERZŐDTETTE, MÁR FÉL ÉV UTÁN FŐSZEREPEKET TÁNCOLT. AZ IDEI ÉVADBAN AZ ARANYECSET, A VÍG ÖZVEGY, AZ ANYEGIN, A PETITE MORT ÉS AZ ETŰDÖK FŐSZEREPÉBEN JELESKEDETT, ÉS VÁR MÉG RÁ A MÁJUSI PREMIERDARAB, A SZILFID IS. A MŰVÉSZ ÚGY TARTJA, AZ A LÉNYEG, HOGY A SZÍNPADON TÁNCOLJON, EGÉSZSÉGES LEGYEN ÉS ISMERJÉK EL A MUNKÁJÁT. OLÁH ZOLTÁN A TÁNC VILÁGNAPJÁN MEGKAPTA „AZ ÉVAD LEGJOBB FÉRFI TÁNCMŰVÉSZE” DÍJÁT.

Ebben az évadban három főszerepet táncolt: Munkácsyt Pártay Lilla koreográfiájában, az Aranyecsetben, az Anyegin címszerepét és Camille-t A víg özvegyben. Ezek közül melyik szerepet tudta a leginkább magára öltetni?

Az Aranyecset nagyon jó évadkezdet volt, magásra tette a mércét. Szerencsém van, mert első szereposztásban rám készült a mű, és Pártay Lilla tág mozgásteret adott nekem. Hosszú, két hónapos betanulási időszak előzte meg, amire teljes mértékben szükség is volt, ugyanis a koreográfia rendkívül nehéz. Aztán táncoltam Anyegint Popova Aleszjával, s a mélysége, drámaisága miatt mostanra már az egyik kedvenc szerepem lett. Camille pedig A víg özvegyből könnyedebb figura, de kell néha a nagy szerepek mellett olyan karakter is, ami fizikailag és lelkiileg nem visel meg annyira.

Az Aranyecsetet a kritikusok nem fogadták túl kedvezően. Volt olyan szakíró, aki azt is megfogalmazta, hogy ideje lenne elgondolkodni azon, érdemes-e a balettművészetet ebben a formájában tovább művelni, mert jelenleg nem más, mint több száz éves klisék ismételtetése. Ön szerint meg kell újulnia a klasszikus balettnek?

Klasszikus repertoárra szükség van, és mindig szükség is lesz. Cselekményes nagy baletteket ma már kevesen készítenek, egy külföldi szaklap ezt például az Aranyecset javára írta.

A hagyományokat mindenképpen ápolni kell. A Harangozó–Seregi–Pártay baletteket illik játszani, és nem elhanyagolható az sem, hogy ha a Rómeó és Júlia vagy A makrancos Kata van műsoron, mindig megtelik a nézőtér. Persze nyitni kell a színvonalas,

modernebb koreográfiák felé is. A világ vezető balettegyüttese is repertoáron tartanak modernebb baletteket, ezekre nekünk szintén szükségünk van. Tegyük hozzá, hogy Cranko és Forsythe egyes művei szinte már klasszikusnak számítanak. A Magyar Állami Operaház balettegyüttesének repertoárját nem lehet kizárólag modern darabok alapján felépíteni, még akkor sem, ha egyes előadások kezdenek porossá válni. A Nemzeti Balettnak a hazai és a nemzetközi balettirodalom örökségét egyaránt ápolnia kell.

Harminkét évesen az Operaház vezető magántáncosa, nagyon sok darabban főszerepet táncol. Egyenes volt az útja a jelenlegi státuszához?

Engem a főiskola végeztével, tizenkilenc évesen ífj. Harangozó Gyula vett fel, a bevett gyakorlat szerint először tánckari művészeknek. De éreztette velem, hogy nagyobb kihívás elé szeretne állítani. Már az első évadomban eltáncolhattam az egyik legismertebb Seregi-koreográfia, „a Sylvia férfi főszerepét, Amynthast, ami igazán nehéz feladat, valamint Cranko Anyeginjében Lenszkijt.

Előadóművészként mit tart legfőbb szakmai erényének?

Szeretem a klasszikus mozgást kívánó koreográfiákat, az elnyújtott mozdulatokat, a muzikális variációkat. Alapvetően hercegtípus vagyok, legalábbis annak könyveltek el, de ez most már lassan megváltozik. Anyegin és Munkácsy szerepe, karaktere fajsúlyos, drámai, amelyekhez már tapasztalat, érettség és kor kell.

hon amit lehetett, megkaptam. Szívesen föllépnék máshol vendégművészként, de ahhoz többet kellene tenni, meg talán ehhez kicsit kényelmes is vagyok. Jól érzem itt magam, s nem szeretnék külföldi lenni egy társulatnál. Ide – a saját színházamba, a saját együttesembe – mindig jó volt hazajönni. És ha a jövőben is így kapom a szerepeket és a lehetőségeket, akkor ezzel elégedett leszek. Persze ezen a pályán az embernek mindig van félhívója, még ha épp jó is a helyzete. Az együttes nemzetközivé válása újabb kihívásokat hozhat egy művész számára. A versenyszellem nemcsak pozitív. Azáltal, hogy mindenkit arra sarkall, hogy a maximumot nyújtsa, és ne kényelmesedjen el, bizonytalanságot is szülhet, ami nehezítheti a kiegyensúlyozott művészi munkát. Eddig ugyanis mindenki ismert mindenkit, tudtuk, hogyan épül fel a hierarchia, kivártuk a sorunkat, igyekeztünk beilleszkedni. Most ez a rendszer némileg változni látszik... Egy szólistának fölvert külföldi művészek sokkal nehezebb a közösség részévé válnia, mint annak, aki végigmegy a ranglétrán. Egy kivívallónak úgy tűnhet, hogy az együttes nehezen befogadó, azonban időre van szükség az emberek megismeréséhez, megítéléséhez, valamint ahhoz, hogy valaki a közösség részévé váljon.

Milyen szerepeket szeretne még eltáncolni a csúcshoz számító, harmincas éveiben?

Hamarosan másorra kerül A hatyúk tava egy újabb feldolgozása, remélem, ebben lesz helyem, és MacMillan Manonjában is nagyon szeretnék színpadra lépni. De most már szívesen táncolnék több,

Oláh Zoltán az Anyegin és a Karamazov testvérek című előadásokban

Az Anna Kareninában

Technikai erősségei miben rejlenek?

Én olyan táncos vagyok, aki szeret forogni, ugrani, de például a „saut de basque”-nál (egy lábról felugrás, a levegőben kétszeri megfordulás – a szerk.) néha izgulok. A színpadon teljesen mások a fények, mint a balett-teremben, megváltozik a táncos fizikuma. Az erős fény zavar, néha szédülni is szoktam, és éppen ezért nem szeretem, ha az előadás nehéz variációval, vagy szóloval kezdődik. Az Aranyecset például ilyen, ezért színre lépéskor nagyobb a lámpaláz bennem.

A Nemzeti Balett csapata kezd erőteljesen nemzetközivé válni, három női és három férfi szólista külföldi, nagy a jövő-menés a társulatban. Ön nem szeretné kipróbálni magát külföldön?

Mi tízéves korunktól úgy nevelkedtünk a Táncművészeti Főiskolán, hogy az Operaház a csúcs. Mindenki ide szeretne bekerülni. Akik külföldre mentek, azok közül sokan előbb-utóbb visszatérnek. Itt-

klasszikus alapon nyugvó modernt. Lényeg, hogy pódiumon lehessenek, ismerjék el a munkámat és egészséges legyek. Sajnos már többször volt térd sérülésem, szerencsére azonban mindig az évad végén, így nyáron volt időm meggyógyulni.

Pályája végeztével rektor, menedzser, koreográfus vagy balettmester szeretne lenni?

Balettmester szívesen lennék, vagy akár tanítanék iskolában is. Athénban Kozmér Alexandrával már tartottunk kurzust gyerekeknek. A tanításhoz azonban külön érzék kell, nem tudom, ez megvan-e bennem. A feleségem, Brieber Éva azonban biztosan rendelkezik vele, hiszen ő már tíz éve tanít a Táncművészeti Főiskolán. Inkább az együttesen belül foglalkoznék felnőttekkel, de egy színházhoz kötődő művészeti vezető szerepben is el tudom képzelni magam.

Egy múzsa végzete

Szentpétervári Eifman Balett, Eifman: Rodin – Budapesti Tavaszi Fesztivál, Vígszínház, 2014. 03. 31.

A MODERN PSZICHOLOGIKUS BALETT ÉLVONALBELI OROSZ KÉPVISELŐJE, BORIS EIFMAN A TESTEKKEL JÁTSZOTT BUDAPESTEN, A TAVASZI FESZTIVÁL CSÚCSPONTJÁNAK TEKINTHETŐ ELŐADÁSON. AZ ALKOTÓ ELKÉPZELHETETLEN PÓZOKBA KÉNYSZERÍTETTE TÖKÉLETES TESTŰ TÁNCOSAIT AZOKBAN A KÉPEKBEN, AMELYEK A FRANCIA AUGUSTE RODIN SZOBRÁSZ ALKOTÓI ÉS PERSZE MAGÁNÉLETI VIHARAIT VILLANTOTTÁK FEL. MEGFÉR-E KÉT TEHETSÉG EGYMÁS MELLETT, HULLANIA KELL-E AZ EGYIKNEK, HA AZ ALKOTÓ-TÁRS MÚZSA ÉS SZERETŐ EGYBEN?

Szöveg: W. F.

A Vígszínházban látott est legnagyobb erénye nem más, mint maga a társulat. Az első pillanatban szembeötlő az együtttest vezető koreográfus törekvése: csak a legmegfelelőbb, hibátlan testű, fiatal művészekkel dolgozik, akiknek elképesztő adottságaik mellett kikezdetlen fizikai állóképességük és karizmájuk is van. A kartáncosok közül szinte bárkire rá lehetne osztani a főszerepeket, annyira magas színvonalú minden tag felkészültsége. Színpadi jelenlétük minden pillanata hiteles. A koreográfia már nem élt ennyire egyértelműen az előadók adottságaival, az alkotó mintha kifejezetten kerülte volna az akadémikus mozdulatokat, a pas de deux adta lehetőségeket. Viszont akadtak olyan szépséges pózok, amelyek közül csak némelyiknek volt ihletője Rodin (A csók, A calais-i polgárok), a többi Eifman fantáziáját dicséri. Talán olvasta és komolyan vette a szobrász egyik mondatát, amely szerint: „A mozgás átmenet egyik testhelyzetből a másikba...”. A néző néhány pillanatban szívesen megállította volna az előadást, mert a két gyönyörű pozitúra közötti út sokszor üres volt, sőt erőltetetten „moderneskedő”. Mintha csak azt a célt szolgálta volna, hogy véletlenül se lehessen rászütni: a mozgásanyag túllontúl klasszikus.

Ritkán látható ennyire egységes tudású, fegyelmezett együttes a színpadon. Kár, hogy az ismertető nem tüntette fel név szerint a szereplőket, így nem lehet kiemelni a feleséget vagy a műzsát alakító ragyogó művészeket. A címszerepet életre keltő táncos szintén megérdemelné a név szerinti említést, noha előadasmódja nem volt mentes a kulisszahasogató gesztusoktól. Mentségére szolgáljon, hogy a koreográfus neki készítette a legsematikusabb szövegeket, miközben a balettkar látványos lépésanyagot kapott.

Az előadás története egyszerűen követhető, még azok számára is – van ilyen? –, akiknek A gondolkodó alkotójának neve semmit nem mond, vagy nem tudják, hogy tanítványának és szerelmének az élete milyen tragikusan végződött. A szobrásszal történő szakítás után Camille Claudel harminc évet bolondokházába zárva töltött. Valószínűleg nem lehetett könnyű együtt élni és osztozni (egy vagy több asszonnyal) a sokak által körülrajongott, korszakalkotó mesteren. Megfelelni az elismert társnak, a zsenihez való hasonlatosság kényszerében élni, s közben a saját művészetét és az alkotói szabadságát is elismertetni – mindez valóban embert próbáló feladat. Rodin párjának nem is sikerült.

Lehet persze vitatkozni a „szájbarágós” szüreti jelenet fontosságán vagy a kánkán jelentőségén, de a két felvonást ki kell tölteni, a táncosoknak feladatot kell adni, mert enélkül nincs együttes. Az alkotóművész szenvedésével viszont nem lehet egy egész estét megtölteni, erre találták ki az egyfelvonásos kortárs műveket...

„Az alkotóművész szenvedésével nem lehet egy egész estét megtölteni.”

Vallomás a szeretetről, a szerelemről

Foltin Jolán táncai: Egy régi kertben – Nemzeti Táncszínház, 2014. 04. 05.

FOLTIN JOLÁN EMBLEMATIKUS ALKOTÓJA A MAGYAR NÉPTÁNCNAK. SZÜLETÉSNAPIJÁRA AJÁNDÉKUL ADTA GAZDAG MUNKÁSSÁGÁNAK VÁLOGATÁSÁT. SZERZŐI ESTJÉRŐL SZERÉNYEN CSAK ANNYIT ÍRT: BOLDOG VAGYOK, HA SIKERÜLT (...) OLYAN MOZDULATOKAT ÖSSZESZERAKNOM, AMELYEK TALÁN CSAK AZ ENYÉMEK. FOLTIN JOLÁN, KOSSUTH-DÍJAS MŰVÉSZ ÁPRILIS 29-ÉN, A TÁNCMŰVÉSZET VILÁGNAPJÁN „AZ ÉV LEGJOBB ALKOTÓJA” ELISMERÉST IS ÁTVEHETTE.

Szöveg: Kővágó Zsuzsa | Fotó: Rácz Gabriella

Foltin Jolán elégikus hangulatú szerzői estjén a korábbi években született alkotások mellett – Asszonyok könyve (részletek), Kőműves Kelemenné, Bölcsőcske, Harangok – két új mű bemutatóját kaptuk ajándékkul. Az alkotó koreográfusi munkásságának vezérmotívuma a női lét – a női lélek titkainak feltárása. Gyermejkjátékok – táncok, karikázók, csalogatós párosok éppúgy fel-lelhetők művészi munkásságában, mint nép- és műköltészeti alkotások, novellák, drámák, szociográfiai írások nyomán született táncművek. Évtizedek óta csodálhatjuk azt, hogy műveiben kivételesen érzékenységgel és biztos izléssel kezeli választott témáját, táncanyagát, táncosait – gyermekeket, amatőr és professzionális előadóit – ihletett előadásra készíti. Szinte azt érezzük, hogy a koreográfia előttünk, abban a pillanatban születik meg egyszerűen, maniroktól mentesen.

Dobozi Eszter Inferno című verse ihlette Foltin Jolán azonos című tánclátomását. Lázár Zsigmond zenéjével, Rémi Tünde főszereplésével a mozgásában meggátolt, pokoljáró asszony rémséget oldó álmát fantáziadús és mégis egyszerű eszközökkel transzponálja tánckölteményé. Kapaszkodó, támaszt kereső köznapi gesztusok, lépéstöredékek, par terre kúszások, görcsös markolások akadnak el falon-földön-levegőben úgy, ahogy megakad

a zene. A felsikoltó hangszerekkel együtt indulnak újra meg újra a tétova lábak-kezek. Megrendítő, de az álom minden görcsöt felold. Az emlékek az éj sötétjében tobzódó táncot, lendületet, repülést, forgást és forgatást hoznak. Aki szép volt, álmában is gyönyörű marad, aki valaha szárnyalni tudott, lehetőségektől fosztottan is repülni tud. Torokszorítóan megrendítő és szép volt e verses látomás.

Irodalmi fogantatású az est címadó koreográfiája: Egy régi kertben. Szakonyi Károly novellája nyomán született Bércs Anikó – Juhász Zoltán elégikus hangulatú kettőse. Kiss Ferenc muzsikája és a koreográfiába szervesen illeszkedő emlékidéző asszony, Tóth Ildikó egy élet, egy emberpár kapcsolatát tárja elénk. Mintha egy csipkézett szélű régi fényképet látnánk, úgy tűnik fel előttünk a pár. Lassan kibontakozó kettősükben végigkísérjük az érzelmek átalakulásának fázisait, megéljük a melegséget, a biztonságot adó szeretet csendes mélységét. Foltin Jolán új művében ismét tanúságot tett arról, hogy mélyen ismeri azt a paraszti kultúrát, amelyre a novella csak finoman utal egy-egy félmondattal. Pontosan tudja, hogy milyen táncanyaggal láttatja és érzékelteti azt a világot nézőivel, amelynek mára már csak a nyomaival találkozunk. Ihletett, poétikus mű, vallomás a szerelemről, szeretetről.

Asszonyok könyve

Jelenet a Régi kert című koreográfiából (Bércs Anikó, Juhász Zoltán)

Hagyományörző korszerűség

Honvéd Táncszínház – Zsuráfszky: Napszédítő / Páva-variációk
Thália Színház – 2014. 04. 24.

ZSURÁFSZKY ZOLTÁN, AKI 2007 ÓTA A HONVÉD TÁNC SZÍNHÁZ, 2012-TŐL PEDIG AZ EGÉSZ HONVÉD EGYÜTTES MŰVÉSZETI VEZETŐJE, E MUNKÁJÁVAL KÉTSÉGKÍVŰL BIZONYÍTJA, HOGY A NÉPI GYÖKEREKBŐL TÁPLÁLKOZÓ KOREOGRÁFIA A 21. SZÁZADI KÖZÖNSÉG SZÁMÁRA IS ÉLVEZHETŐ, ÉRDEKES. A NAPSZÉDÍTŐ / PÁVA-VARIÁCIÓK AZ IDEI BUDAPESTI TAVASZI FESZTIVÁL EGYIK NYITÓ DARABJAKÉNT KÉT, AZONOS GYÖKERŰ, DE ELTÉRŐ TEMATIKÁJÚ MŰSORRÉSZKÉNT KERÜLT A SZÍNPADRA

Szöveg: Rónai Zsanett | Fotó: Dusa Gábor és Váradi Levente

Az első részben hamisítatlan hagyományörző előadást láttunk, a hazai színpadokon ritkán tapasztalt jelmezbeli gazdagsággal, a második rész Kodály Zoltán Páva-variációk című művére készített táncműve. (Az előadást Kodály Zoltán özvegye is megtisztelte jelenlétével.) A két műsorszám között a tartalmi átfedés egyértelmű, hiszen a magyar népművészetben a pávamotívumot az örök szerelem (és halhatatlanság) jelképének tekintik, és az első rész is e témára épül, emellett a háttérben rendre feltűnik a napkorong, az élet, az éltető erő szimbóluma.

Öröm volt látni a magyarlónai lánytáncot, ahol a koreográfus nem pusztán karikázóra készítette őket, hanem olyan lépésanyagot készített, amelyben lehetőséget kaptak virtuóz tánctechnikájuk bemutatására, s szoknyájukat, kötényüket felcsapva ők is odatehették a pontozót.

Vannak művészek, akiknek nem kell reflektor a néző figyelmének felkeltéséhez. Rémi Tünde a kalocsai „fekete” asszonyként vagy a kendős cigánytánc rövid szójában pillanatok alatt betölti a teret jelenlétével. Gömöri Éva a Páva-variációk nyitóképeiben, az üvegestánc-szóloban nemcsak légyes, könnyed mozgásával, hanem gyönyörű, tiszta tekintetével is magával ragadja a nézőt. Deffend Irén szintén a második részben kap lehetőséget szólót, három botlós férfi társaságában, hogy megmutathassa erős karakterét. Az első rész kiemelkedő pillanata a férfiak mezősegi tánca, magas technikai tudásról, virtuozitásról tanúskodik. Emlékezetes Sánta

Gergő szólója, ki kell emelnünk Appelshoffer Jánost és Tókos Attilát is, valamint a második rész botlójában szólót táncoló Juhász Zoltánt, aki a férfierő, a megtörtségéből is újra felépülő akarat méltó megtestesítője volt.

Az egész együttes remek munkát végez, s bár bírják a fesztett tempót, az első felvonás közben többször érződött, hogy a végéig hajtnak küzdenek az oxigénért. A kevesebb néha több, talán rövidebb számok is elegendők lettek volna. A darab első részét nehéz lett volna túlszárnyalni, de ez valószínűleg nem is volt cél. Mindenesetre a második rész nem tudja fokozni az első rész látványát, hangulatát. A virtuóz technikai tudás, a gyönyörű jelmezek, a látványos színpadkép már nem tesz hozzá az első felvonásban látottakhoz, annak színvonalát folytatja, de nem emeli.

Az impozáns, szemet gyönyörködtető jelmezek a társzkoreográfusként is jegyzett Vincze Zsuzsa munkáját dicsérik. Tóth Kázmér díszlettervező és Kovács Gerzson Péter scenikus izgalmas teret teremt a táncosok köré, a tér fölött megjelenő tárgyakkal (díszpárnák, tükrök, óra, szentképek), a napkoronggal, a háttérvetítéssel és a fényekkel. Az első rész több képénél a Honvéd Együttes zenekara, a Hegedős Együttes kíséri a táncosokat Papp István Gáza primás vezetésével. A Honvéd Táncszínház összességében szép előadással mutatja meg, hogy az autentikus kultúrán alapuló néptánc a mában élő, varázslatos produkciókra képes, szórakoztató műfaj. Különösen ilyen magas színvonalon.

Rothbart, hol a szárnyam?

Feledi Project – Feledi János:
Hattyú,
Nemzeti Táncszínház
2014. 04. 01.

AZ ÚJ KOREOGRÁFUSNEMZEDÉK KIEMELKEDŐ, SAJÁTOS FORMANYELVŰ ALKOTÓI KÖZÉ TARTOZIK FELEDI JÁNOS. PÁLYÁJÁT A GYŐRI BALETTBEN KEZDTE, MAJD A BUDAPEST BALETT, A PRE-
 REVOLUTION DANCE COMPANY ÉS A BADORA DANCE COMPANY TAGJA VOLT. ÖNÁLLÓ KOREOGRÁ-
 FIÁVAL ELŐSZÖR 2010-BEN JELENTKEZETT, EZT KÖVETŐEN ALAKULT MEG A FELEDI PROJECT.
 A TÁNCOS, KOREOGRÁFUS, PEDAGÓGUS, RENDEZŐ ÉS RUHATERVEZŐ SZÁMOS EGÉSZ ESTÉS
 MŰVET KÉSZÍTETT: IDŐK FOLYAMÁN, PHYSPACOM, ÖNGYILKOS ÉRZELMEK, LE VILLI. FELEDI
 GYAKRAN INVITÁLJA KÖZÖS TÁNCRA TEHETSÉGES KORTÁRSAIT, DARABJAI SZABAD ALKOTÓ-
 MUNKÁRA ADNAK LEHETŐSÉGET, AMELYET A RÉSZTVEVŐK ÖRÖMMEL KI IS HASZNÁLNAK.

Szöveg: Pónyai Györgyi | Fotó Dusa Gábor

Korábbi Giselle-adaptációjához hasonlóan, újabb darabjában is klasszikus tánctémát dolgozott fel Feledi János koreográfus. Most A hattyúk tavát gondolta újra, de, talán éppen a korábbi próbálkozás tanulságai alapján, megelégedett csupán egy felvonással, mondanivalójának terjedelmét redukálta, és láthatóan kompaktabb, zártabb formában fogalmazta meg.

A Hattyú alapvetően három szereplőre épül. A koreográfus központi alakként meghagyta, de új feladattal látta el az eredeti balettből Rothbart, a Varázsló figuráját és a fehér és fekete hattyú alakját (erőteljes fekete dominanciával) összevonta. Hecceg helyett pedig egy önmagát kereső női főszereplőt helyezett a történetbe (illetve, itt és most inkább mondjuk úgy, az eseménysorba). A kiindulási alap a Nő és a Varázsló sajátos kapcsolata. Az egymáshoz változó módon (asszociatíván vagy éppen direktben értelmezhetően) illeszkedő jelenetek során kibontakozik, hogy a bátortalan és önmagában bizonytalan Nő a Varázsló segítségével kezdi el felfedezni saját identitását. Az megmutatja neki, mintegy „előtáncolja”, hogyan, miként kell „hattyúként” mozdulni, létezni, viselkedni, „szárnyalni”. A kezdetben rejtélyes motivációjú tanításhoz a Varázsló segítségül hívja a Nő alteregójaként (?), vágyott, jövőbeli tükörképeként (?) megjelenő Fehér Hattyút. Róla azonban, bármennyire is elbűvöli a Nőt (és a nézőt), hamar kiderül, hogy mélyebb valójában éppoly fekete, mint a Varázsló maga. Összetartozásuk evidens és sokat sejtető. A Varázsló gesztusaiban, a fehér-fekete Hattyú lelepleződésében és kettejük megmozdulásaiban végig, és egyre inkább érezhetjük, hogy a dolognak nem lesz jó vége. Az egyébként szépen követhető eseménysorból sajnálatosan kilógnak egyes jelenetek: így a Nő és a fiúk hármasa, amelynek során megalázzák, ide-oda rángatják őt, vagy a teljes sötétben szemkápráztatóan villódzó fények mellett előadott (és ezért élvezhetetlen) hosszabb rész, amelynek értelmét, funkcióját dekódolnom sajnos nem sikerült.

Kísérőzenének a koreográfus-rendező egyrészt A hattyúk tava Csajkovszkij muzsikájának részleteit, egyes motívumait, egyéb klasszikus zenei részleteket, emellett nyugtalanító nyögésekkel, sóhajokkal terhes zajokat-zörejekeket, valamint különféle alapritmusokat használt fel. A mozdulatanyag vegyes, egyaránt tartalmaz klasszi-

kus és modern elemeket, ezek keveredése, váltakozása általában zökkenőmentes. Értelemszerűen a Hattyú kapta a legtöbb klasszikus mozdulatot – lelepleződése után vált inkább „kortársba”. A Nő többször a hátát markolássza: talán „beígért” szárnyait keresi. Zaklatott, ideges, szorongó lelkiállapotait, megaláztatását is jól értelmezhető lépésanyaggal fogalmazza meg az alkotó. Később „kinyílását”, kitörését is pontosan nyomon követhetjük. A három kiváló szólista (Hattyú: Krausz Alíz, Varázsló: Bajári Levente, Nő: Balássy Szilvia) színpadi jelenléte intenzív, izgalmas. Különösen Krausz Alíz hat bizonyos pillanatokban borzongató-félelmetesen. Bajári Levente Varázslója átható tekintettel, céltudatosan forgolódik, ügyködik a Nő körül. Balássy Szilvia figurája szerint inkább reagál az eseményekre, egy-egy mozgásviharában érezhetjük a karakter belső, érzelmi hullámszát. Problémát inkább az jelent, hogy a koreográfiai anyag sajnos feltűnően másképp mutat a főszereplők, illetve a közreműködő többi táncos testén. A szólisták belső motivációjukat, „monológjaikat” és „párbeszédeiket” kifejező mozdulataikkal kitűnnek a kar közreműködői közül. Testhasználatuk rendkívül tudatos, aprólékosan kidolgozott. Koncentrált és fegyelmezett előadásmódjuk magasabb minőségi szintre emeli a koreográfiát.

A díszletben felbukkan a fénynégyzet, amely¹hol a zártságot, hol az elkülönülést, vagy éppen az egy adott körbe való bevonódást érzékelteti, s jeleníti meg a térben. A jelmezek kitűnőek – a Nő fekete, szorosan zárt felsője, a Varázsló fekete, kabátszerű kosztümje és a hattyúk fehér parókája kis tüllruhával és fehér szőrmemellénnyel. Ez utóbbi összeállítás műviséget, mesterkéeltséget is sugall, így a Nő átváltozása eredeti önmagából „hattyúba”, további jelentéstartalmat nyer. A lányoknál a szemsminkek hangsúlyosak, a fekete hattyú című film maszkiát idézik. Ez nem az a légijs, költői „hattyúság”, amit az eredeti balettből ismerünk, ez valami más, kellemetlen, vérszjósító előérzeteket hordozó létállapot. És valóban – a varázslat úgy tűnik, végül sikerül – a Nő, szó szerint lemeztelenítve, teljesen hasonlatossá válik a fekete Hattyúhoz, mintegy tükörképévé alakul. A Varázsló és a Hattyú a Nő lelkének sötét oldalát aktiválva, nyomasztó végkicsengéssel, baljós körükbe vonja őt is. A Nő (és a néző) talán egyebet remélt, ám itt, ebben a „hattyúságban”, fehér szárnyak helyett bizony valami egészen mást kapott.

À SZÍVDOBOGÁS PONTOSSÁGÁVAL

Ultima Vez, Wim Vandekeybus (B): Amire a test nem emlékszik – Trafó, 2014. 02. 01.

VANDEKEYBUS ELSŐ, HÍRES DARABJA EGYIK ALAPMŰVE A 80-AS ÉVEK RADIKÁLIS MEGÚJULÁSÁNAK. PONTOSABBAN ANNAK A JELENSÉGNEK, AMIKOR A KORTÁRS TÁNC TECHNIKÁJA NEM TÁNCOS IRÁNYBÓL KAPTA TOVÁBBLÉPÉSÉHEZ A GYÚANYAGOT, HANEM A TESTI ÜGYESSÉG AKROBATIKUS LEHETŐSÉGEINEK KIAKNÁZÁSA FELŐL.

Szöveg: Lőrinc Katalin | Fotó: Wim Vandekeybus

Különös tapasztalás, mennyiben tér el a néző benyomása egy és ugyanazon előadás többszöri megtekintése után. Az 1987-ben bemutatott (akkor általam nem látott) *What the Body Does Not Remember* című, immár klasszikusként aposztrofált kortárs minitámvet 2013 nyarán láttam először, majd most, fél év múltán a Trafóban. Utóbbi alkalommal nemcsak részleteiben véltem újdonságokat felfedezni, hanem az összbenyomást is kissé másképp éltem meg.

Tánc lépés a darabban egyáltalán nem lelhető, viszont egyetlen pillanatra sincs megállás: száguldanak, röpkönnék a testek, lendülnek a végtagok; s a csapásokkal és dobantásokkal együtt, szó szerint „audiovizuális” módon tartja éberben a néző érzékeit. De a lényeg mégsem ez, hanem az emberi gesztus. Ebből támad ugyanis minden – néha a sokkolásig felerősített – mozdulat.

A darab nyitó jelenete sűrítve magában hordja a lényegét: esszenciájában jelenik meg benne az alkotóra jellemző összetett világ. Egy „kemény” nő

mikroporttal felszerelt asztalon hangeffekteket produkál két kezének játékaival (babrálás, ütés, lendítés, simítás: efféle gesztusok), mintegy terrorizálva ezzel két fiút, akik a talaj mentén, fénysávok rabságában a nő által gerjesztett zajokra brutális tempóban kénytelenek reagálni teljes testükkel: vízszintes pörgésekkel, ugrásokkal, oldalvetődésekkel. Lenyűgöző játékkuk a gravitációra is fittyet hány. Talán ellentmondásnak tűnhet a „játék”

szó egy olyan jelenetben, ahol szemmel áthatóan élet-halál tétje van a megfelelésnek, de épp ez Vandekeybus világának lényege. A kegyetlenséget és szenvedést épp olyan erővel – és szimultán! – éljük át színházában, mint az iróniát, és nemcsak a szarkasztikus humort, hanem a szívhez szóló játékosságot is.

A darab során azután ugyanez az összetett, mégis tiszta egységben megjelenő lényeg manifesztálódik minden egyes – egymástól független, de egy-egy gesztussal lazán átkötött – jelenetben. Legyen szó a krétatéglaiból való építkezésről, öltönyök át- és átcséreléséről, törülközők csavarásáról vagy multifunkcionális székek

ről. A tárgyak használatára épülő epizódok fókuszában az emberi gesztus áll. Végre menő tétje van itt annak, hogy épp mikor borul fel egy téglá, kire esik, vagy nem esik az elhajított tárgy, éppen mikor rántanak le valakiről egy ruhadarabot, hogyan hajtják rá. Egyfelől életek múl(hat)nak a pillanaton, másfelől viszont poénok halmaza, játék a játékkal, emberi érintések: értékek, közeledések – vagy épp elszigetelődések, elválások intim pillanatai.

Az első szembeötlő különbség a bécsi és a budapesti előadás között, hogy míg az előzőt hagyományos kukucskaszínházban, a Volkstheaterben játszották, ahol kulisszák szegélyezték a színpadot, tehát a szereplők minden jelenet során ki-be közlekedtek, el-eltűntek a térből, addig a Trafó teljesen nyitott, üres terében az oldalra távozók végig „bent” maradtak. Ez nem pusztán formai különbség. Tartalmi szempontból sem volt mindegy az, hogy a színpadon egyedül álló táncos még sincs egyedül: a falnak támaszkodva, vagy épp egy széken ülve szemléli őt társa a „partvonalról”. Vagy az, hogy a színes törülközők virtuóz belendülése sem

meglepetés itt. A fal mentén felakasztva már darabindításkor látjuk azokat, így tudható, hogy ezekkel majd „lesz valami”. Magyarán: nyíltan „színház a színházban” effekt jön létre a Trafó terében. Bevonnak minket abba, hogy itt emberek „dolgoznak” (míg például az egyik koncentrált, feszes jelenet zajlik a színen, oldalt egy táncos felveszi a műanyag ásványvizes palackját a földről, és jól meghúzza), néha picit varázstalanítva a színpadi pillanatot. Az előadásnak persze ez sem válik kárára,

a „játék” vonatkozás így hangsúlyosabb benne. Ennek a darabnak ez is egy hiteles olvasata.

Ugyanakkor van olyan jelenet, ami nemhogy sokkal durvábbnak hat most, mint fél éve, hanem gyanúm szerint más is... Mintha lett volna ott egy intimebb kettős, ehelyett most három pár ad elő hasonlót, de nem az intimitást, hanem a kiszolgáltatottságot erősítve. A kép abból a helyzetből indul ki, amikor az embert a repülőtéren végigtapogatják a biztonsági ellenőrzésnél. A nő terpeszben, oldalra kitarított karokkal, dermedten áll. A férfi hűvös és szakszerű mozdulatokkal végigsimítja, tapogatja ott és úgy,

ahogyan azt szokták. Majd ebből alakul ki egy végtelenül izgalmas kontaktpartnering jelenet, de megháromszorozva, más és más mozdulatötletekkel, gesztusokkal, ritmikával. Pergő, nem egyszer a durvaságig kemény (és kivételesen: semmilyen külső tárgyat nem alkalmazó) rész: a bécsi előadásból lágyabb, „szerelmesebb” változatra emlékeztem...

Ami szintén másként hatott a budapesti előadáson: a zene és a színpadi történések kapcsolata. A Volkstheater óriási nézőtérinek emeleti traktusába a színpadon élőben kibocsátott hangok (elsősorban dobantások, trappolások, a futások döngése, de a lihegés és a légzéssel összekapcsolt egyéb emberi hangok is) sokkal gyengébben jutottak el, mint a Trafóban. Talán ennek is köszönhető az, hogy míg a bécsi zenekíséretet (Thierry de Mey és Peter Vermeersch kompozícióját) néhol nehéznek vagy unalmasnak éreztem, a budapesti előadáson együtt „lélegzett” az élő hanganyag a szerzeménnyel. Erősítették egymást, ezúttal tehát a hang izgalmasnak, színesnek és az előadás szerves tényezőjének bizonyult.

Az említett különbségek felvetik a kérdést: vajon mennyire ragaszkodik (ragaszkodjon) egy alkotó a saját múltjának muzeális igényű fenntartásához? Számára nyilvánvalóan az a fontos, hogy olyan művet állítson a színpadra, amelyet itt és most (is) életmű-

Legszebb, legköltőibb példa erre a játék a székekkel. A táncosok olyan módon döntik azokat különböző síkba, és úgy viszonyulnak testükkel az eldöntött tárgyakhoz, hogy megszűnik a fent és lent egyértelműsége. S ahogy egy egész családi csoport például talpával felénk, hátával a szőnyegen „ül”, örömmel érzékeljük, hogy hibátlanul sikerült felénk, azaz vízszintesbe fordítaniuk a gravitáció irányát...

A másik lényeges formai állandóság Vandekeybusnál az akrobátikus virtuozitásnak az a pengeéles egymáshoz időzítése a szereplők között, ami az egymásra figyelés lehető legmagasabb fokával érhető csak el. Vetekszik ez azzal, ahogyan légtornászok a cirkuszkupolákban elkapják egymást, azzal a különbséggel (plusszal), hogy itt minden bravúr egy-egy emberi, érzelmi gesztusból indul. Annak energiáját növelik az előadók odáig, hogy az faltól falig röptse őket, partnerüket vagy a közöttük közvetítő tárgyakat.

Mert állandó az is, ami tartalmi szempontból a leglényegesebb: Vandekeybus mindenekelőtt ember és ember viszonya érdekli. A brutális kettősökben megjelenik „ragadozó” és áldozata. Vagy egymással kommunikálni próbáló, netán önmaguk magányos szikláit építgető téglarakókat látunk. És olyankor is az ember a lényeg, amikor érintés nélkül ad manipulatív impulzust egy táncos a másoknak, akkor is, amikor egy pulóver ujjából próbál kibújni úgy az egyik szereplő, hogy azzal ne ébressze fel a nyakában csüggő

véhez méltónak íté. Tehát ha úgy gondolja, akár változtat(hat) rajta. Ez teljesen érthető az ő szempontjából, legfeljebb esztétikát és tánc történéseket téveszt meg annak vonatkozásában, hogy hogyan nézett ki egy 1987-ben készült Wim Vandekeybus-darab... (Nem mintha gondot okozna ma bárkinek is előkeresni egy korabeli videofelvételt.)

Természetesen a különbségek játékos keresése mellett legalább akkora öröm megtalálni Vandekeybus alkotásában azt, ami állandó, és ami nem csupán az azonos mű két előadása esetében az, hanem az eddigi életmű további darabjait is jellemzi.

Formai szempontból ilyen például az a virtuóz játékedv, ahogyan az alkotó a teljesen „civil” használati tárgyakat kezeli a színpadon. Körüljárja minden lehetőségét annak, mit lehet kihozni egy hétköznapi eszköz olyan tulajdonságaiból, mint halmazállapot, súly, flexibilitás, vagy funkció többrétűsége.

alvó lányt. Amikor szemmel követhetetlen tempóban kerül át egy zakó az egyik emberről a másikra, és olyankor is, amikor szimpla rohanással, vagy dobantással adnak egymásnak kegyetlenül egyértelmű információkat.

A cirkuszi attrakcióba persze az is belefér, hogy egyik-másik trükk (hajítás, elkapás, ritmikai egyezés) nem sikerül. Ezen az előadáson jó néhány „baki” becsúszott (Bécsből nem emlékszem ilyenre, de mint említettem, akkor jóval távolabbról néztem). Ám valahogy ez épp ehhez, az imént említett „emberihez” adott most hozzá. Igazzá, még igazabbá tette, amit látunk, tehát, hogy éppen úgy, mint az életben: ügyességeink és ügyetlenségeink egymást váltják. Előre nem látható kimenetelű minden mutatványunk, és az, ahogyan életünk elemeit rakosgatjuk, vagy épp hajigáljuk.

A kilenc táncos egytől egyig izgalmas figura, más-más alkat és személyiség. A szívdobogás pontosságával dolgoznak, épp csak anyyi aritmiát engedve maguknak, amennyit a szív is...

Az előadásainkban mi a kockázatosabb megoldásokat keressük!

WIM VANDEKEYBUS, A KORTÁRS TÁNC BELGA FENEGYEREKE MÁR ELSŐ, WHAT THE BODY DOES NOT REMEMBER (1987) CÍMŰ DARABJÁVAL BEROBBANT A MŰFAJ ÉLVO-NALÁBA, NOHA MÉG AZT SEM TUDTA PONTOSAN, HOGY SZÍNHÁZAT VAGY KOREOG-RÁFIÁT KÉSZÍTETT. HUSZONÖT ÉVVEL KÉSŐBB, FEBRUÁRBAN A MAGYAR KÖZÖNSÉG IS LÁTHATTA A MŰVET A TRAFÓ WIM VANDEKEYBUS-SOROZATÁNAK ELSŐ RÉSZEKÉNT. MÁJUS 23-24-ÉN AZ ALKOTÓ LEGFRISSEBB, VILÁG KÖRÜLI TURNÉRA VITT DARABJÁT, A BOOTY LOOTINGOT IS BEMUTATJÁK BUDAPESTEN.

Wim Vandekeybus belga koreográfussal Hercsel Adél beszélgetett.

Huszonöt évvel ezelőtt készítette az Amire a test nem emlékszik (What the Body Does Not Remember) című koreográfiáját, amit február elején láthatott a Trafóban a magyar közönség. Ön szerint mitől lett annak idején a darab világsiker?

Még ennyi év távlatából sem könnyű válaszolni erre a kérdésre, de a siker legfőbb oka talán az volt, hogy akkor, 24 éves fejjel valamelyest „kívülről” jöttem. A táncélet még nem volt ennyire jól strukturált, csak ritkán, néhány helyen szerveztek táncfesztiválokat. Éppen ezért sokkal egyszerűbb volt úttörőnek lenni. Egy olyan tapasztalatlan outsider is betörhetett a táncszakmába, mint amilyen én voltam 25 évvel ezelőtt.

Bár valamennyire már értettem a fotográfiához, de lényegében semmilyen színházi és gyakorlatom nem volt. Sokat tanultam ugyan a társulatvezetőmtől, Jan Fabretől (belga képzőművész, drámaíró, rendező, koreográfus – a szerk.), de nem szerettem volna őt utánozni. Amikor elkészült a darab, azt hittem, hogy színházat csináltunk, de akik látták, azt mondták, hogy ez tánc. Az európai kritikusok eleinte fanyalogtak, végül az igazán nagy áttörést a New York-i bemutató hozta el, ahol 1988-ban az Amire a test nem emlékszik elnyerte a legjobb és legújított alternatív előadásoknak járó Bessie-díjat. Nemcsak a táncszakma, hanem az újdonságokra nyitott New York-i közönség is imádta a darabot, még Iggy Pop is gratulált nekünk. Visszagondolva az Amire a test nem emlékszik akkoriban valóban futurisztikus és haladó szellemű volt. Az előadás szerencsére még most is működik, és valószínűleg azért lehet sikeres, mert az idők során egyre elvontabbá, konceptuálisabbá váló kortárstánc-előadások között hiánypótló, látványos, nagyon „fizikai” darabnak számít.

A néző szeretne az igazságról, az erkölcsről tanulni, szerelembe akar esni, vagy éppen gyűlölni akar, de mindenképpen azt szeretné, hogy lenyűgözzék...

Egy történet szerint egy pásztor a bicscájával bárkinek leszedte a hályogot a szeméről. Amikor az orvosok szembe-sítették azzal, hogy milyen kockázatos műtétet végez, soha többé nem volt képes rá.

Van ebben valami, mert amikor a darabot nézem, mindig elcsodálkozom rajta, hogyan voltunk képesek hat hónap alatt egy addig teljesen ismeretlen dolgot, egy új, használható formanyelvet teremteni, ami a technikán, a vegyítésen fizikalitáson alapult, mi közben nem voltunk birtokában a kellő technikai ismereteknek. Az inspiráció sok helyről jött, de a legnagyobb hatást Jean

Baudrillard (francia szociológus, filozófus, újságíró – a szerk.) Fatal Strategies című könyve gyakorolta, amely egyebek mellett a dolgokhoz való hozzáférésről, a bevett fogalmak felrobbantásáról szólt. Baudrillard szerint a bennünket körülvevő világban tapasztalható extremitások nem az esküdt ellenségeink, és mindaz, ami rejtett, misztikus, illuzórikus vagy érthetetlen, az nem az ördögtől való. Sem iróniával, sem realizmussal nem kell fellépni ellenük. Ennek megfelelően meglehetősen absztrakt darab született, ami nem egy történetet mesél el: a drámát, az akciót sokkal inkább a mozdula-

tokban kell keresni. Mindezzel szerettem volna szabad teret nyitni a közönség fantáziája előtt: az volt a cél, hogy a nézőtérén ülők gond nélkül beleképzelhessék magukat a színpadon látható szituációkba. Azt akartam sugallni, hogy nyugodtan szabadítsák föl az ösztöneiket, az érzéseiket, az érzelmeiket, miközben a színpadi mozdulatok vezetik őket. Jó példa erre a darabban látható téglát, amit a táncosok a fejük fölé dobálnak. Bárki el tudja képzelni, hogy el kell kapni azt a téglát, és át tudja érezni annak a felelősségét, aki a téglát a másik feje fölé dobja.

Huszonöt év után nem nagy a kísértés, hogy sokkal több tapasztalat, tudás és bölcsesség birtokában hozzányúljon és belejavítson a darabba?

Természetesen nagy volt a kísértés, hogy belenyúljak. Amikor azonban egyszer, 1995-ben ismét elővettük a darabot, már akkor is azt éreztem, hogy képtelenség lenne újra megcsinálni, mert annyira egyben van. Ha hozzányúlnék, akkor egy másik előadás születne belőle. Ezért az akkori és a mostani felújító próbákban is leginkább arra koncentráltam, hogy a táncosok pontosan ugyanúgy adják elő, ahogy 25 évvel ezelőtt elképzeltem. Mindemellett olyan ember vagyok, aki nem rágódik túl sokat a múlton: inkább a jövő, az új munkák, az új filmek, az új koreográfiák érdekelnék. Annak például nagyon örülök, hogy az Amire a test nem emlékszik bemutatója után májusban a Booty Looting című legújabb, 2012-ben készült darabunkat is bemutathatjuk a Trafóban a hároméves, világ körüli turnénk részeként.

Az Amire a test nem emlékszik az emberi test, a fizikai teljesítőképesség határait feszegeti. Ez a téma még mindig mozgatja, vagy ma már más irányba fordult az érdeklődése?

Alapjaiban még mindig ugyanez érdekel. Ugyanúgy a mozdulattal

dolgozom, és annak határait keresem, de mostanra sokkal pszichológizálabbak és összművészetibb jellegűek lettek a munkáim: a tánc mellett például igyekszem egyre nagyobb hangsúlyt fektetni a klasszikus színházi és mozgóképes elemekre. Ma már más dramaturgiai dimenzióban gondolkozom az Amire a test nem emlékszikhez képest. A fizikai reakciókkal szemben a darabjaimban előtérbe kerültek az érzelmek, a Booty Looting például ki-mondottan mitológikus előadás lett.

Korábban azt nyilatkozta, hogy szereti újból és újból próbára tenni a mániáit, szereti új szabályok és keretek közé szorítani őket. A mánia az alkotásai szempontjából pontosan mit jelent?

Vegyél egy A karaktert, találd ki, hogy mit akar, milyen hiányban szenved, mi az, amire szüksége van. Vegyél egy B karaktert: hozzá is rendelj motivációkat, vágyakat, hiányosságokat, majd intézd úgy, hogy A és B találkozzon. Például, ha A és B egymást akarja, akkor már kész is a love story. Ha a karaktered nem akar semmit, akkor nincs karaktered, mert egész egyszerűen nem lesz hiteles. Aki színpadra áll, annak folyamatosan döntéseket kell hoznia, és meg kell mutatnia, hogy mik a szándékai, hiszen csak az kerülhet konfliktusba, aki

Jelenet az Amire a test nem emlékszik című darabból. Az előadás 1988-ban elnyerte a legjobb és legújított alternatív előadásoknak járó Bessie-díjat

akarattal rendelkeznek. Szóval számomra a mánia ezt a jellegű akaratot jelenti. Ez az, ami működteti a filmeket, a színpadi történeteket. A táncosok sokszor abba a hibába esnek, hogy azt hiszik, a táncelőadás a szép, precízen előadott mozdulatoktól és azok kombinációjától fog működni. Van, amikor ez bőven elég, de koreográfusként a darabjaimban nem szoktam ennyivel beérni.

Pontosan mi az a plusz, amit elvár a táncosaitól a „szép mozdulatokon” és a karakterek megformálásán kívül?

A mánia, a motivációk megfogalmazása üzenetnek, mondanivalónak még mindig kevés, mert az ember egy veszélyes „állat”, aki éppen azért veszélyes, mert minden áron szeretne értelmet adni az életének, annak a rengeteg dolognak, ami a születés és a halál között történik. Ezt lehet unalmasan és veszélyesen is csinálni. Én amondó vagyok, ha már egyszer úgy döntöttünk, hogy színpadra állunk, és előadásokat hívunk életre, akkor ezt az értelmet inkább a kockázatosabb úton keressük. Meglátásom szerint alapvetően ezt várja el a közönség is: szeretne új, izgalmas tudással gazdagodni, szeretne az igazságról, az erkölcsről tanulni. Szerелеmben akar esni, vagy éppen gyűlölni akar, de mindenképpen azt szeretné, hogy lenyűgözzék. Szerintem egy előadásnak, ha egyszerre nem is az összesnek, de alapvetően ezeknek a kihívásoknak kell megfelelnie.

Ha már szóba kerültek az elvárások: ha jól tudom, akkor az Ultima Veznek, mint a belga állam által támogatott társulatnak, nem csupán az a kötelessége, hogy előadásokat készítsen, hanem más követelményeknek is meg kell felelnie.

Ez valóban így van, de mi a pénzért cserébe támasztott elvárásokat általában túlteljesítjük. Évente hivatásosan négy új előadást kellene készítenünk, de akad olyan esztendő, amikor ennek a duplája születik. Tavaly például összesen hat darabot turnéztattunk. A kormány ezen túl az oktatási tevékenységet is számon kéri tőlünk, ezért most az antwerpeni Kortárs Művészeti Iskola táncművészet szakos hallgatóival fogunk egy közös darabot készíteni. Tavaly például egy háromhetes ingyenes, nyílt workshopot tartottunk, főként tanárok, táncosok és színházi emberek számára, de rajtuk kívül bárki más csatlakozhatott a kurzushoz. Ezenkívül az Ultima Vez nemcsak egy társulatot, hanem egy bázist, egy közösségi teret is jelent: a brüsszeli stúdióinkban rezidencia-programot is működtetünk, vagyis más művészeti ágakban alkotó külföldi művészeket ugyancsak befogadunk, akik néhány hónapig stúdiót bérelnek nálunk. Igyekszünk a rezidens művészekkel szintén együttműködni, például legutóbb egy street-art, graffitiművész volt az alkotótársunk, de a legtöbbször a rezidens zenészeket vonjuk be a közös munkába. Amikor nem turnézunk, akkor az Ultima Vez laboratóriumként is működik.

DOUG VARONE

a „nem tökéletes” táncosokkal szeret dolgozni

AMIKOR A TIZENEGYSZERES BESSIE-DÍJ KITÜNTETETT, 1986-BAN ALAKÍTOTT, NEW YORK-I DOUG VARONE AND DANCERS TÁRSULAT VEZETŐJE ÉS KOREOGRÁFUSA BUDAPESTI KURZUSÁN A BESAME MUCHO DALLAMÁRA KEZDETT EL DOLGOZNI, EGY PILLANATRA MEGFAGYOTT A LEVEGŐ. AZ AMERIKAI MESTER KÖVETKEZETESEN HASZNÁL KÜLÖNBÖZŐ STÍLUSÚ ZENÉT A PRÓBATEREMBEN, A SZÍNPADON SOHA. DOUG VARONE TÁRSULATA A BUDAPESTI TÁNCFESZTIVÁLON, ÁPRILIS 27-ÉN MUTATTA BE A MAGYAR KÖZÖNSÉGNEK HÁROM EGYFELVONÁSOSBÓL (BOATS LEAVING, RISE, THE BENCH QUARTET) ÁLLÓ DARABJÁT. AZ ELŐADÁS ELŐTT EGY HÓNAPPAL A TÁNCTANÍTÁS A XXI. SZÁZADBAN CÍMŰ PROGRAMSOROZAT KERETÉBEN MINTEGY KÉTÓRÁS KURZUST TARTOTT A BUDAPEST KORTÁRSTÁNC FŐISKOLÁN ÉS A MAGYAR TÁNCMŰVÉSZETI FŐISKOLÁN.

Riporter: Braun Anna | Fotó: Makai Eszter

Mit tanít a táncosnak és mi tanítható meg?

Megmutatom, hogyan használhatja a technikát táncosként, s hogyan kapcsolja össze önmagával. A tanítás nem pusztán a technikáról szól, és általában nem is a táncost kell észrevennem, hanem a személyiségét.

Ez időigényesnek tűnik. Ráadásul könnyen előfordulhat, hogy miközben a másokra figyel, a saját pozitív vagy éppen negatív előítéletei is hatással vannak önre.

Azért nem, mert millió dolgot fejezünk ki a mozgásunkkal. Azaz, ahogyan sétálunk, ahogyan leng a karunk, a fej- és testtartá-

sunkkal, a gesztusainkkal. Gyönyörű, hogy ez így van – gyönyörű és megismerhető. Az is csodálatos, ahogyan megtanuljuk ezeket a gesztusokat irányítani, és lenyűgöző, mennyi mindent mutatunk meg magunkból a mozgáson keresztül.

A tudatos természetességet keresi?

Igen, és nehéz feladat egy táncos számára, hogy egyszerre legyen nagyon tudatos és mégis természetes. Mert egy táncos vagy táncol, vagy nem. És én a kettő közötti állapotot, ezt a nagyon finom, izgalmas átmosódást keresem. Azt hiszem, gyerekkorom óta ezen dolgozom, ezt keresem.

Más a 21. századi táncoktatás? Érzékelhető bármilyen tendencia, tart valahova most a modern tánc?

Akkor ezt végiggondolom... Elindulok magamból: a kezdetekkor végtelenül lekötött a technika, a stílus, az, hogy képezzem magam. Ezt követte egy másik látásmód, ami beköltözött a koreográfiáimba, és igen, a tanításba is. Ahogy a táncról alkotott elképzelésem változott, úgy változott az a módszer is, ahogy tanítok. A 21. századi modern táncban is azt veszem észre, hogy finoman eltávolodik a technikától. A művészek szintén eltávolodnak a technikától.

Mert a birtokában vannak, vagy azért, mert nem is érdekli őket?

Azt hiszem inkább azért, mert nem értik, miért volna rá szükségük. Sokan vesznek el a technikában, a contact-impróban, a Grahamben, a Gagában. De ez mind valami másról szól, egyik sem arról, hogy megtaláld azt a magot, azt a középpontot, ami a mozgulataid, a fizikumod alapja és lényege lehetne. Azok, akik ezeket a technikákat nagyon mélyen ismerik és gyakorolják, egytől egyig „mesteremberek” maradnak. Nem tudják meghaladni az adott táncnyelvet. Lehetnek a legjobbak ebben vagy abban, de tulajdonképpen már egyáltalán nem táncolnak. És a mai táncosok nagy része nem erre vágyik. A 21. század alkotójának kérdése az, hogyan legyen táncművész, hogyan találja meg a technikán keresztül az utat önmagához.

Másképp keresi ezt az utat egy amerikai és egy európai táncos? Vagy egy magyar táncos?

Nem hinném. Sokat utaztam, sokat tanítottam, és az a tapasztalatom, hogy a táncművészek a világ minden pontján ugyanolyanok. Persze más a képzettségük, más a kultúra, amiben felnőttek és más elvárások alapján dolgoznak. Ami azonban engem lenyűgöz, az az, hogy milyen hatalmas tömegű információt dolgoznak fel és mutatnak meg. Ez az erő pedig mindenhol ugyanaz. Bárhova megyek és mondom el a logikát, amivel dolgozom, mindenhol értik és könnyedén lefordítják önmaguknak.

„A 21. századi modern táncban már finoman eltávolodnak a technikától.”

„Európában nem akarják kinyitni a kaput, ami a művészet és a közönség között van.”

„A nem tökéletes táncosokkal szeretek dolgozni leginkább.”

Ennek tanúja voltam a workshopon is, amikor a Budapest Kortárs Tánc Főiskolán tanított. Felépített egy koreográfiát, majd más és más zenére értelmezte a mozgulatsort.

Mindig így dolgozom. Először megjelenik a matéria, a forma, amit a táncosaimmal közösen alakítunk, amíg azt nem üzeni, amit szeretnék. Általában négy-ötféle zene van nálam, s mindegyiket rápróbálok a mozgásanyagra. Amelyik ül, azt tartom meg. Minden zene más-más történetet mesél nekem. Pontosabban, minden zene más történetet indít el a táncosban.

Folyamatos dialógusban van a táncosaival?

Az alkotás folyamata számomra erről szól, igen. Maximálisan.

És a közönséggel is?

Ez a lényeg. És tudja, itt látok különbséget az amerikai és az európai táncművészet között. Nagyon nehéz a modern tánc helyzete Amerikában, rengeteget küzdünk azért – sokszor elkeseredetten –, hogy nézőket csábítsunk be az előadásokra. Mindent meg kell tennünk, hogy érthetővé tegyük a közönség számára a darabot, különben nem jön be másodszor. Ha viszont az első alkalommal tetszik neki és érti, megnéz minket másodszor is. Az USA-ban mi teszünk a közönségért. Kommunikálunk a publikum tagjaival, megkeressük őket a darabbal. Európában a művek a színpadon vannak. Megtekinthetők. Csodálatosak. A közönségtől távol születnek meg. Nem akarják kinyitni a kaput, ami a művészet és a közönség között van. Ez egészen más felfogás, mint ami nálunk uralkodik.

Gyakran használ populáris zenét? Ma a Besame muchóval kezdődött az óra.

Soha. (Nevet.) Csak a workshopokon. Egyébként általában komolyzenét és dzsesszt használok. A darabok írásakor pedig gyakran felkérek komponistát is.

Kivel dolgozik szívesen, milyen a jó táncos?

Szeretem az érett táncosokat. A muzikálisokat. Azokat, akik gyorsak és okosak, s hamar felveszik a ritmust velem.

Azokkal, akik tökéletesek?

Most, hogy mondja, a nem tökéletes táncosokkal szeretek leginkább dolgozni. (Nevet.) Nincs felemelőbb érzés, mint beérkezni a stúdióba, és olyanokkal alkotni, akik képesek együtt fejlődni, gondolkodni velem. Tökéletlenül.

Kénytelenek vagyunk ÚJ UTAKAT KERESNI

—
DÍJAZOTTAK
ANGELUS IVÁN
—

A HETVENES ÉVEKBEN NEM TÁMOGATTÁK, DE HAGYTÁK, HOGY KÍSÉRLETEZZEN ÉS BEHÍVJA NYUGATRÓL AZ ÚJ IRÁNYZATOK NEVES KÉPVISELŐIT. ŐK SZÍVES ÖRÖMEST SEGÍTETTÉK A HAZAI KIBONTAKOZÓ MODERN TÁNCOKTATÁST. ANGELUS IVÁN MA UGYANÚGY KÜZD, NOHA A KREATÍV MOZGÁS STÚDIÓBÓL BUDAPEST TÁNCISKOLA LETT, AMELY ALAPFOKÚ ISKOLÁT, SZAKKÖZÉPISKOLÁT, MŰVÉSZETI GIMNÁZIUMOT, VALAMINT KORTÁRSTÁNC-FŐISKOLÁT EGYESÍT. A FENNTARTÁSI NEHÉZSÉGEK, AMELYEKRŐL A TÁNCMŰVÉSZETNEK BESZÉLT, IDŐKÖZBEN ENYHÜLTEK. AZ INTERJÚT KÖVETŐEN ÉRKEZETT MEG A KORMÁNYZAT ÍGÉRETE, HOGY AZ ISKOLA KÖLTSÉGVETÉSÉBŐL HIÁNYZÓ ÖSSZEG TÖBB MINT FELÉT EGYSZERI TÁMOGATÁSSAL BIZTOSÍTJA. ANGELUS IVÁN A TÁNC VILÁGNAPJÁN MEGKAPTA A TÁNCOKTATÁSÉRT DÍJAT.

Több mint három évtizede működik a Budapest Tánciskola. Hogyan, miben változtak az iskolával kapcsolatos elvárások és az intézményben folyó oktatás?

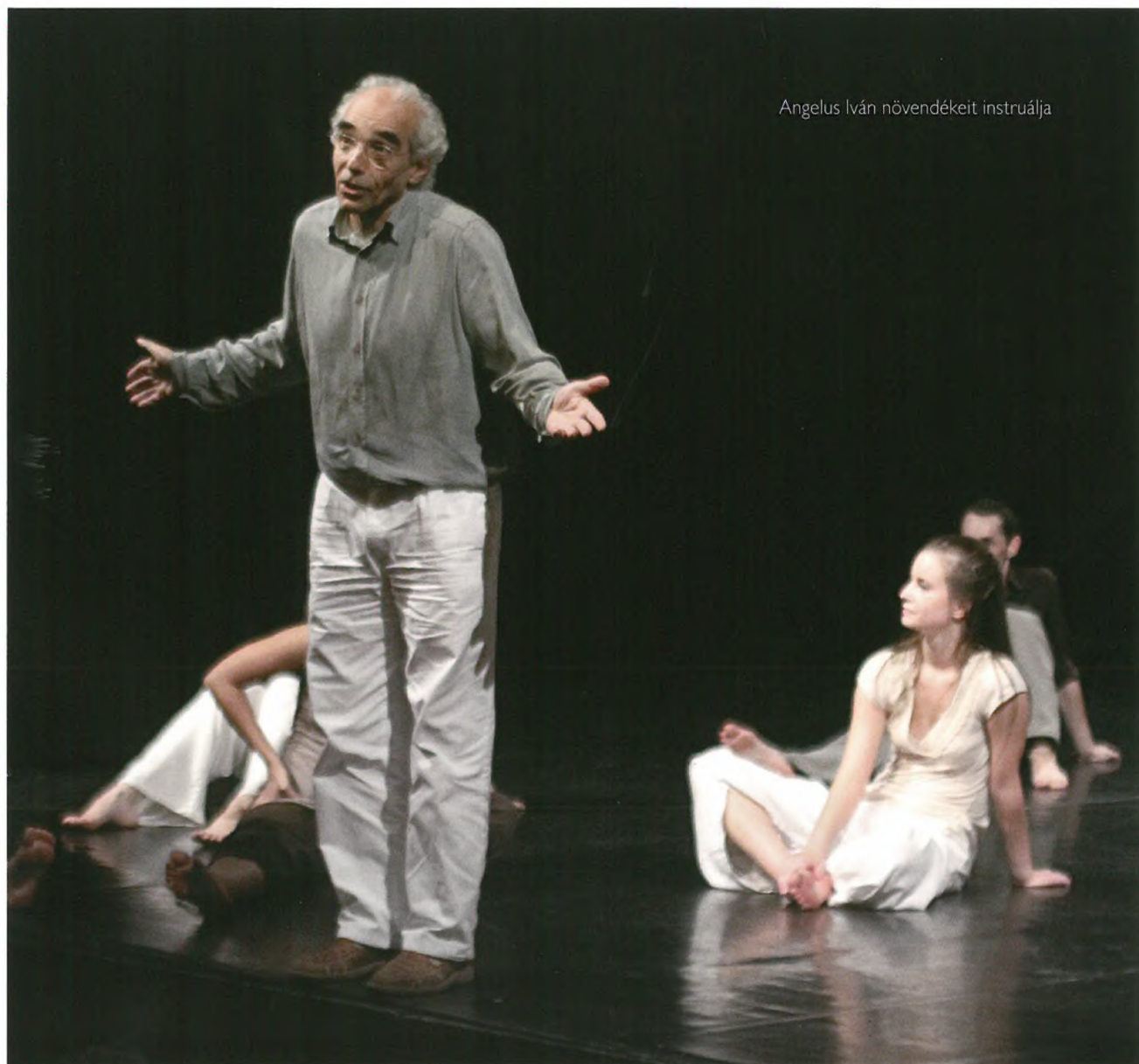
A Csanády utca 180 négyzetméterén tapasztalatlanul, hályogkóvács módra, minden nap feltalálva valamit, újra próbálva és kísérletezve, ugyanúgy eljutottunk értékes eredményekhez, mint ma, egy 1700 négyzetméter területnek – sajnos ma már csak a felén – dolgozva, 15-20 éves hivatásos képzési tapasztalattal és stábbal. Önálló egyéniségeket, szakembereket, érett, felelős felnőtteket próbálunk azokból a diákokból nevelni, akik szintén ezzel a céllal érkeznek hozzánk. A ma értékesnek tekinthető tudás nem csak azon múlik, hogy milyen alapokkal, tanárokkal, elméleti háttérrel dolgozunk, milyen táncnyelveket tanítunk, milyen élet- és pályaszervezési gyakorlatot biztosítunk a növendékeknek, hanem legfőképp ezek arányán. Azok a növendékeink, akik visszajöttek, elmondták, akadtak, akik jobbak voltak náluk klasszikus balettben vagy a kontakt tánc területén, de olyanokból, akik több mindenhez is egyformán értettek, nem volt túl sok. Az iskolától diákjaink olyan tudást kaptak-kapnak, ami kiegyensúlyozott, harmonikus és sokrétű. Nem szakbarbárokat nevelünk, hanem komplex személyiségeket.

A mai világban azok a művészek keresettek, akik sokoldalúak, kellően flexibilisek?

Azt látom, hogy sokféle együttes létezik, temérdek táncos szegregálódott sajátos módon. Az állami fenntartású társulatok mellett léteznek olyan együttesek, amelyek nem függenek fenntartótól, bevételi tervtől. Amelyek valóban művészi függetlenségben dolgoznak. Sok ember várja a modern táncművészettől, hogy szabadságra, szabad gondolkodásra bátorítson. A tőlünk kikerülő diákok is leginkább a független területen keresik a boldogulásukat. Mindenki a saját útját járja, de közben erős, egymást támogató közösségnek is részei.

A Budapest Tánciskola csak a képzés területén tud közösséget biztosítani az itt tanulóknak, a művészi kiteljesedésben már nem, hiszen nincs együttese.

Nincs, és erre nem vagyok büszke. Szívesen vettünk volna részt egy társulat alapításában, csak sajnos nem sikerült. Azért, mert én sokkal tágabb közösséget képzelek, mint egy együttes. A Budapest Tánciskolában máig végzett kb. 160 táncosból kb. 90-en táncolnak ma is, és közülük sokan, sokszor együtt, hiszen közös tudást, közös táncnyelvet birtokolnak.

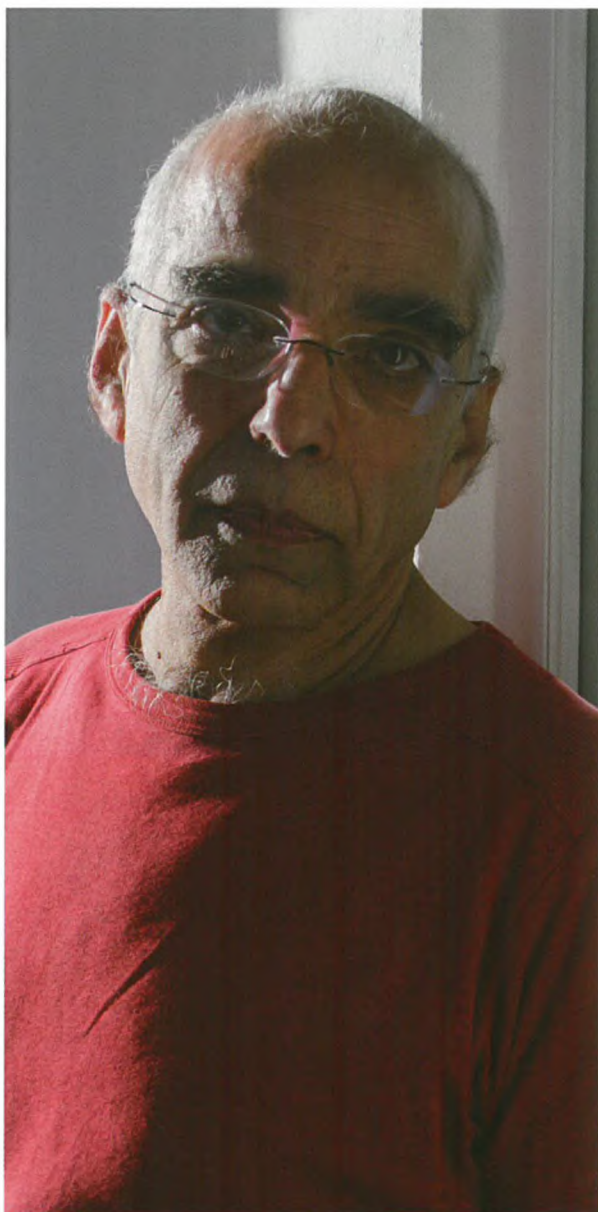
Angelus Iván növendékeit instruálja

Úgy látom, folyamatosan igyekeznek alkalmazkodni a változáshoz, hiszen két éve flashmobokat szerveztek, közösségi filmet forgattak, sokat foglalkoztak a táncitanítás jövőjével. Mennyire volt sikeres a kampány?

Többet vártam tőle. Nem kellett akkora visszhangot, nem váltott ki annyi szolidaritást, mint szeretttük volna. Mindez sokkal hosszabb távú munka. Két éve azért kezdtem a kampányba, mert előre láttam, hogy az akkori folyamatok oda vezetnek, ahol ma tartunk. Az állam nem költ eleget erre. Az embereknek is sokkal kevesebb a pénzük és az idejük a kultúrára. Lerövidülnek a kommunikációs aktusok. Ki kell hát lépniük a korábbi keretekből. Egyébként az, hogy az utcán vagyunk, egy folyamat betetőzése. Nem engedtek be minket a színházba, az operába, a templomokba. Hát akkor mi táncoltunk a lépcsőkön. A bent és a kint közötti lét a miénk. S az olyan új utakban hiszek, mint például a Dobbantó című programunk, amelynek keretében 46 hátrányos helyzetű diákkal dolgozunk együtt, és segítjük őket a tanulmányaikban.

Említette, hogy kénytelenek az iskola felében oktatni. Miért szorultak így vissza?

Azoknak a jogszabályoknak a következtében, amelyeket az elmúlt négy évben hoztak, teljesen beszűkült a tánc mozgásteret. A rendelkezésre álló támogatás mind a művészeti területen, mind a felsőoktatásban a felére csökkent. Az együttesek száma is feleződött, s ebből következően az előadások száma is kevesebb lett. Mindez határozott koncepció eredménye, amelyet sikeresen valósított meg a jelenlegi kulturális kormányzat. Ez sok negatív és pozitív hatással jár. Én csak ez utóbbiakkal szeretek foglalkozni. Át kellett hát gondolnunk a művészetnek, az oktatásnak a társadalomban betöltött helyét. Az állam segítős és óvó keze akkor fogja a miénket, ha az általa kívánt úton járunk...

Egyébként az, hogy az utcán vagyunk, egy folyamat betetőzése. Nem engedtek be minket a színházba, az operába, a templomokba.

Kétszer annyi ma az iskolákban az adminisztráció, és feleannyian végzünk. Hatalmas teher nehezedik az intézményekre. Eközben máshol, még a környező országokban is sokkal több a lehetőség, mint nálunk. Üldözött vadként léteznek a magyarországi együttesek, és kiszorultak – akárcsak iskolánk – a médiából. Ezért kénytelenek vagyunk új utakat keresni.

Milyen lehetőségeket lát az iskola előtt?

Ahogy a művészek a nemzetközi karriert választják, úgy a mi iskolánk is „elment külföldre”. Budapesten működünk, de egyre több a külföldi diákunk. Jövőre már ausztrál, lengyel, német, távol-keleti növendékek jelentkeztek. Többen, mint a magyarok. Magyarországi, mégis külföldi, angol nyelvű iskolává válunk. Sajnos eközben veszítünk a közösséget is formáló magyar anyanyelv összetartó, kreatív forrásából. Cserébe külföldiek is elmélyülhetnek a magyar néptánc csodáiban. Magyarország egyre kevesebb, az uniós viszont egyre több projektünket támogatja, igaz, kevesebbel. A kultúra az EU-ban nemzeti ügy, központi forrásból csak az együttműködést segítik. Kértem hazai táncművészeti közegünk támogatását, de a vártnál is kevesebben, kevesebbet és később segítettek, aki segítettek. Megtanultam: más a takarékoság és a válságkezelés, az előbbi csak a pazarlás korlátozásával, az utóbbi minőségromlással jár. Mi jelenleg itt tartunk... és ismét a túrt kategóriába kerültünk. De nem adjuk fel, dolgozunk tovább. Táncolunk! Együtt! Szabad?! S remélem, két év múlva is le tudunk ülni beszélgetni, mert túléli az iskola. Ha pedig mégsem, akkor bízom benne, hogy azok az értékek, amelyeknek az intézményünk a letéteményese volt, túlélnek bennünket. Ha ellehetetlenül Magyarországon egy sikeres iskola, művészeti műhely, akkor visszatérünk azokhoz a nem intézményes keretekhez, ahonnan jövök, ahonnan a 70-es években indultunk.

Felvételi

Budapest Contemporary Dance Academy

2014-től angol nyelven

Budapest Táncművészeti Szakközépiskola

április 28-29 és június 5-7.

PÓTFELVÉTELI 2014/2015

A Magyar Táncművészeti Főiskola a fennmaradó szabad helyekre pótfelvételt hirdet, **balettművész előkészítő képzésre** az általános iskola 4. osztályába járó lányok és fiúk részére.

Jelentkezési határidő: május 31. | **Felvételi vizsga:** június 14. szombat, 9.00 óra

Bővebb tájékoztatás és jelentkezési lap: www.mtf.hu

telefonon: **06-1-273-3430/ 254-es mellék** | e-mail-ben: lazar.krisztina@mtf.hu

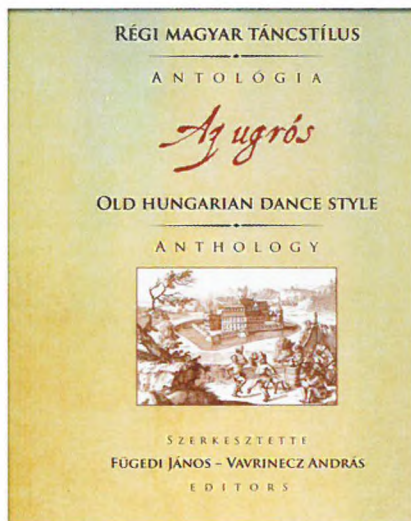
Magyar
Táncművészeti
Főiskola

KIVÁLÓ HAZAI ÉS KÜLFÖLDI TANÁROK VEZETÉSÉVEL

A Magyar Táncművészeti Főiskola nyári kurzusára hívja és várja a táncolni szerető gyerekeket, fiatalokat 10-24 éves kor között.

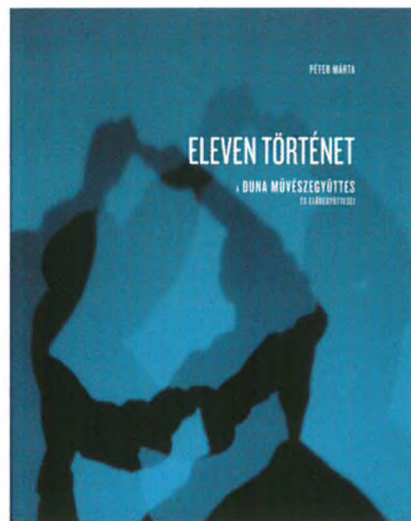
KLASSZIKUS BALETT | SPICC | REPERTOÁR | MODERNTÁNC | KÉPESSÉGFEJLESZTÉS

A kötet a magyar néptáncagyomány történeti rétegének mélyét, a középkorra visszanyúló tánc kultúra még fél évszázaddal ezelőtt is fellelhető formáit idézi fel. A táncközléseivel a magyar néptánc kutatás mind ez ideig legnagyobb szabású vállalkozásaként a Dunántúl nyugati végétől Bukovináig összesen hetven táncot felsoroló antológia a kanásztánc-ugrós stílus táncainak szinte valamennyi megjelenési formájára példát mutat. A könyv az 1942–1984 között filmre rögzített táncokat Lábán-kinetográfiával lejegyezve adja közre. Mindezt a kísérőzene kottái, a táncok jellemzése, a gyűjtési körülmények leírása, valamint a táncosok és zenészek fotói egészítik ki.

Régi magyar táncstílus – Az ugrós. Antológia.
Szerkesztette: Fügedi János – Vavrincz András. L'Harmattan Kiadó – MTA BTK Zenetudományi Intézet, Budapest, 2013.
352 oldal.
ISBN 978-963-236-488-9

Az 1957-ben alapított együttesről a művészeti vezetők nevével fémjelzett időszakok elemzése révén kapunk képet, előzményként áttekintve az 1949–56 közötti éveket is. A szerző a társulati történet több vonulatát kívánja bemutatni, minden korszakban megjelenik az adott periódust jellemző kultúrpolitikai-társadalmi környezet, a szakmatörténeti háttér, a táncmozgalmi kapcsolódás. Kiemelkednek az együttesi kronológia eseményei, köztük a bemutatók, a szervezeti és vezetési kérdések, a finanszírozás ügyei, továbbá a turnék, az elismerések, a kritikai visszhang. Közel hat és fél évtized történetét fogja át a kötet, amelyet fényképek és hivatkozások tesznek pontosan dokumentálttá.

Péter Márta: Eleven történet.
A Duna Művészegyüttes és elődegyüttesei.
Duna Palota Nonprofit Kft.,
Budapest, 2013.
202 oldal.
ISBN 978-963-88696-1-6

A kötetben a Magyar Táncművészeti Főiskola A magyar színpadi táncművészet történetének forrásai című OTKA-kutatásának keretében feltárt dokumentumok olvashatók. A válogatás eddig publikálatlan, vagy megjelent, de nehezen hozzáférhető tánc történeti források közzétételével kívánja elősegíteni a hazai tánc tudomány fejlődését. A könyv tartalmazza Gyulai Mihály A tánc jutalma című, 1681-ben írott művét; szemelvényeket a Magyar Museum és a Hasznos Mulatságok című 18–19. századi folyóiratokból, részleteket Brada Rezső művészalbumából (1920–36), Dienes Valéria négy orchémájának szövegválogatását, valamint iratokat a táncművész-képzés 1946–50 közötti történetéből.

Források a magyar színpadi táncművészet történetéhez, I. kötet.
Szerkesztette: Tóvay Nagy Péter.
Magyar Táncművészeti Főiskola,
Budapest, 2013. 216 oldal.
ISBN 978-963-85144-8-6

VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ

grafoid

SEMMI SEM LEHETETLEN

www.grafoid.hu

X. MAGYAR TÁNCFESZTIVÁL

HUNGARIAN DANCE FESTIVAL | UNGARISCHES TANZFESTIVAL

GYŐR 2014. JÚNIUS | JUNE | JUNI 16-22.

WWW.MAGYARTANCFESTIVAL.HU | WWW.GYORIBALET.HU

FELLÉPŐ TÁRSULATOK

MAGYAR NEMZETI BALETT SZLOVÁK NEMZETI BALETT

INVERSEDANCE | FODOR ZOLTÁN TÁRSULAT

SZEGEDI KORTÁRS BALETT PÉCSI BALETT

GYŐRI BALETT MAGYAR TÁNCMŰVÉSZETI FŐISKOLA

EGRIBIANCO DANZA – TORINO TRANZDANZ

FRENÁK PÁL TÁRSULAT EXPERIDANCE PRODUKCIÓ

NAGYVÁRAD TÁNCEGYÜTTES HONVÉD EGYÜTTES

MAGYAR ÁLLAMI NÉPI EGYÜTTES

BUDAPEST TÁNCSZÍNHÁZ TÜNETH EGYÜTTES

KÖZÉP-EURÓPA TÁNCSZÍNHÁZ PR-EVOLUTION

COMPANY FORTE TÁRSULAT

HARGITA NEMZETI SZÉKELY NÉPI EGYÜTTES

GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR

SZÍNHÁZI TÁNCKAROK TALÁLKOZÓJA

CENTRÁL SZÍNHÁZ - BOZSIK YVETTE TÁRSULAT

...és még sokan mások....

KÍSÉRŐ PROGRAMOK

KÉZMŰVESEK UTCÁJA VASKAKAS BÁBSZÍNHÁZ

ZENÉS PÓDIUMSZÍNPAD TETŐTÁNC A HOTEL RÁBÁBAN

DANCING GRAFFITI A BELVÁROSBAN

ELŐADÁSOK, KONFERENCIÁK

Győri Balett
BALLET COMPANY OF GYŐR • HUNGARY
Nemzeti Művelődési Intézmények Országos Szövetsége

A fesztivál rendezője

